การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองขนาดเล็ก

โดย

นางสาวสมปอง บุณวีระกูล

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Ref. code: 25605903011160LXC

การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองขนาดเล็ก

โดย

นางสาวสมปอง บุณวีระกูล

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Ref. code: 25605903011160LXC

THE DISTRIBUTION OF POLITICAL PARTY FUND FOR SMALL POLITICAL PARTIES

BY

MISS SOMPONG BUNWERAKUL

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF POLITICAL SCIENCE (POLITICS AND GOVERNMENTS)
PROGRAM IN POLITICS AND GOVERNMENTS FOR EXECUTIVE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

Ref. code: 25605903011160LXC

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นางสาวสมปอง บุณวีระกูล

เรื่อง

การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองขนาดเล็ก

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

เมื่อ **วันที่** 23 **กรกฎาคม พ.ศ.** 2561

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ______________________

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ______________________

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ติระสังขะ)

คณบดี ______________________

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองขนาดเล็ก
ชื่อผู้เขียน	นางสาวสมปอง บุณวีระกูล
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ติระสังขะ
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขจากการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็ก โดยทำการศึกษาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองขนาดเล็กตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ซึ่งพรรคการเมืองขนาดเล็กที่ได้นำมาเป็นกรณีศึกษามีจำนวน 2 พรรค คือ พรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองขนาดเล็กว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ และเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้วเมื่อนำมาใช้จริงกับพรรคการเมืองขนาดเล็กที่นำมาเป็นกรณีศึกษาจำนวนสองพรรคนั้นเกิดผลดีหรือไม่ และหากแตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อจะได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และปรับปรุงระบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จากการศึกษาพบว่า จากการนำหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาปรับใช้กับพรรคการเมืองขนาดเล็กที่นำมาเป็นกรณีศึกษานั้น ทำให้ทราบว่าหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนแก่พรรคการเมืองยังไม่อาจบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่ก่อให้เกิดปัญหาและมีช่องทางให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาโดยมิได้มีเจตนาที่จะดำเนินกิจการทางการเมืองอย่างแท้จริงแสวงหาผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการใช้จ่ายเงินผิดวัตถุประสงค์อันเกิดจากวิธีการให้เงินสนับสนุน ปัญหาคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมาย หลักเกณฑ์

Ref. code: 25605903011160LXC

และวิธีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ประกอบกับปัญหาของหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองในส่วนคุณสมบัติของพรรคการเมืองที่จะมีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติแก่พรรคการเมืองขนาดเล็ก เช่น การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้ครบ 4 ภาค ต้องมีสมาชิกพรรคการเมือง จำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 คน ขึ้นไป ภายใน 180 วัน ส่งผลให้การดำรงอยู่ของพรรคการเมืองขนาดเล็กเป็นไปด้วยความยากลำบากและขาดความเข้มแข็ง

ดังนั้น กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองควรปรับการจัดสรรเงินสนับสนุนให้มีความเหมาะสมกับพรรคการเมืองขนาดเล็ก เพื่อให้การพัฒนาพรรคการเมืองมีความต่อเนื่องต่อไป ส่วนพรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เห็นว่าไม่ควรให้การสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เนื่องจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองต้องมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองด้วย การที่พรรคการเมืองจะเกิดการพัฒนาได้นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงินที่ขอรับการสนับสนุน แต่หลักสำคัญขึ้นอยู่กับบุคคลที่เข้าไปบริหารหรือดำเนินกิจการทางการเมือง ดังนั้น การที่พรรคการเมืองจะสามารถดำเนินกิจการโดยการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพได้นั้น พรรคการเมืองต้องมีจิตสำนึกในการดำเนินกิจการทางการเมือง รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการตรวจสอบการดำเนินกิจการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การใช้จ่ายเงินมีประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ รวมทั้งช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการปกครอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง การดูแลกำกับตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งและเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน มิใช่เป็นพรรคการเมืองที่กลุ่มอิทธิพลทางการเงินมาครอบงำในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนพรรคการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะต้องครอบคลุมถึงเกณฑ์มาตรฐานที่จะพัฒนาให้พรรคการเมืองขนาดเล็กได้รับโอกาสรับการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนอย่างเป็นธรรม กล่าวคือ พรรคการเมืองขนาดเล็กก็มีโอกาสสร้างความเข้มแข็งจนสามารถเป็นพรรคขนาดใหญ่หรือมีโอกาสเป็นรัฐบาลได้

คำสำคัญ: หลักเกณฑ์และวิธีการ, การให้เงินสนับสนุน, พรรคการเมืองขนาดเล็ก.

Independent Study Title	THE DISTRIBUTION OF POLITICAL PARTY FUND FOR SMALL POLITICAL PARTIES
Author	Miss Sompong Bunwerakul
Degree	Master of Political Science (Politics and Governments)
Major Field/Faculty/University	Program in Politics and Governments for Executive Political Science Thammasat University
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Vannapar Tirasangka, Ph.D.
Academic Years	2017

ABSTRACT

The purpose of this research were to study problems and obstacles, and to find resolutions to the Distribution of Political Party Fund for small Political Parties. This study is to make a comparison between the Regulations and Methods of small Political Party Fund Distribution accordance to the Organic Act on Political Parties B.E. 2550 (2007) and Fund Distribution of small Political Parties from foreign countries e.g. U.S.A, England, Germany, France and Japan. Two small Political Parties that selected for this research were Khonkhopodnee Party and Phalang Chon Party. To examine weather the procedure and conductivity of the distribution of Political Party Fund for small Political Parties is effective or not. When compared to other countries and adopt the measures to practice with two selected small Political Parties, will it be beneficials? If there are differences, how are they different? To use this information and recommendations as guideline to improve the Administrative System of the Political Party Fund Distribution and to efficiently improve the small Political Party's activities.

After adopted the Regulations and Methods of Political Party Fund Distribution stated on the Organic Act on Political Parties B.E. 2550 (2007) to use with

small Political Parties selected, the research found that the Regulations and Methods of Political Party Fund Distribution did not fulfill the spirit of the constitution of the Kingdom of Thailand. However, this later caused problems and created a loophole for Political Parties that established without the true intention of conducting Political activities to seek for their own beneficials. Not only the problem with misused of the fund which caused from the method of funding distribution but also the problems with Political Parties' executives lacked of understanding the law and the Regulations and Methods of Political Party Fund Distribution, resulted with orders from the Constitutional Court to dissolve the Parties and to disinherit the selecting of Political Parties' leader and other executives. Combined with the problems of The Regulations and Methods of Political Party Fund Distribution on the section of Political Party Qualification to receive the fund which caused such a pragmatic problems to small Political Parties for example, to establish Political Party branches in all 4 regions of Thailand, to have no less than 5,000 member within 180 days after registration, ect. This had quite an impact on small Political Parties existence.

Thus, there should be adjustments on the Political Party Fund Distribution to be more appropriate for small Political Parties in order to continue developing Political Parties. There should be no fund distribution the Political Parties that do not have their member as member of the house of representatives, due to the objective of the Political Party Fund is to support Political Parties and Political Party has the duty to conduct activities and abide by the Constitution and the Organic Act on Political Parties. In order for Political Party to be developed, the important factor is not depending on weather or not they have received the fund but the importance is depending on person who are the executives and conduct the Political activities. Therefore, for Political Parties to efficiently use the Political Party Fund, they must have true consciousness to conduct Political activities. Aside from that The Office of Election Commission must also strictly investigate and proceeding accordance to the law in order to fulfill the the spirit of the Constitution on Fund distribution; to enhance and support Political Party to be the main governing institution where people will participate, control and investigate the Political Party activities; to strengthen Political Party to be main governing institution

for the people and not to be reign by the financial influence group to establishing policy and managing the Political Party or Branches. The establishment of the Regulations and Methods of Political Party Fund Distribution must provides criterions for small Political Party to fairly receive the fund. In other words, small Political Parties will have the opportunity to grow and become big Political Parties or have the opportunity to be the government.

Keywords: Regulations and Methods, Funding, Small Political Party.

Ref. code: 25605903011160LXC

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้ทุ่มเท อุตสาหะ เอาใจใส่ ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ตลอดระยะเวลาในการศึกษาตามหลักสูตรมหาบัณฑิต รวมถึงอาจารย์พิเศษจากภายนอกที่ได้ให้เกียรติมาบรรยายเพิ่มเติมต่อยอดองค์ความรู้นอกจากที่มีอยู่ในตำราทางวิชาการ

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์ ที่กรุณาให้เกียรติรับเป็นประธาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ติระสังขะ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานอีกด้วย

ขอขอบพระคุณ คุณแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งด้านกิจการพรรคการเมือง คุณกิตติพล พยัคฆเดชาพัน ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะไปประกอบการทำวิจัย และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ด้านกิจการพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณจิตติมา งามเสาวรส คุณมลญาวรรณ์ ขวัญเมือง ที่กรุณาจัดหาข้อมูลให้ด้วยความเต็มใจ รวมทั้งคุณชานนท์ โชคสกุลชัยพันธ์ เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ที่กรุณาติดตั้งข้อมูลเครื่องคอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัยและใช้งานสะดวกมากยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัว และผู้บังคับบัญชา ซึ่งเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ ตลอดจนคอยช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

นางสาวสมปอง บุญวีระกูล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญตาราง	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา	4
1.5 วิธีการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย	7
2.1.1 ความหมายของประชาธิปไตย	7
2.1.2 สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค	7
2.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน	8
2.1.4 เจตนารมณ์ของประชาชน	8
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง	8
2.2.1 ความหมายของพรรคการเมือง	8
2.2.2 ระบบพรรคการเมือง	10

Ref. code: 25605903011160LXC

2.2.3 นิยามพรรคการเมืองขนาดเล็ก 12
2.3 แนวความคิดการสร้างพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง 18
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง 18
2.4.1 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกา 20
2.4.2 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศอังกฤษ 21
2.4.3 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศเยอรมัน 21
2.4.4 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศฝรั่งเศส 22
2.4.5 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศญี่ปุ่น 22
2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง 23
2.6 การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง 24
2.7 กรอบในการศึกษาวิเคราะห์ 24

บทที่ 3 การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง 26

3.1 การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองในประเทศไทย 26
3.1.1 ประวัติความเป็นมาของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง 26
3.1.2 การจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง 27
3.1.3 การสนับสนุนพรรคการเมือง 28
3.1.4 รายได้และทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง 29
3.1.5 การใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง 29
3.1.6 คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง 30
3.1.7 หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุน และคุณสมบัติของพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 32
3.1.8 หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุน และคุณสมบัติของพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 34
3.1.9 หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุน และคุณสมบัติของพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 40

Ref. code: 25605903011160LXC

3.1.10 การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน 47
3.1.11 มาตรการทางกฎหมายกรณีมีการฝ่าฝืน 47
3.2 ข้อมูลการจัดสรรเงินสนับสนุนให้กับพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ระหว่าง พ.ศ. 2542-2550 50
3.2.1 พรรคคนขอปลดหนี้ 50
3.2.2 พรรคพลังชล 61
3.3 ข้อมูลการจัดสรรเงินสนับสนุนให้กับพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2551-2556 61
3.3.1 การสนับสนุนเงินเป็นรายปีตามแผนการดำเนินงานของพรรคการเมืองประจำปี ตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ของพรรคคนขอปลดหนี้และพรรคพลังชล ประจำปีงบประมาณ 2551-2556 61
3.3.2 การสนับสนุนเงินสมทบการบริจาคโดยแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ตามมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 62
3.3.3 พรรคการเมืองและจำนวนเงินที่พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนตามมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 63
3.4 การห้ามดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2557 64
3.5 สถานะความเป็นพรรคการเมืองของพรรคคนขอปลดหนี้ 64
3.6 สถานะความเป็นพรรคการเมืองของพรรคพลังชล 65

บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองขนาดเล็ก 67

4.1 การนำแนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองไปสู่การปฏิบัติ 67
4.2 หลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 74
4.3 ข้อมูลการจัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล 75
4.4 ผลการศึกษา 78

Ref. code: 25605903011160LXC

4.4.1 ปัญหาการจัดสรรเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง 78
4.4.2 ผลจากการจัดสรรเงินสนับสนุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 79

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 82

5.1 บทสรุป 82
5.2 ข้อเสนอแนะ 83

รายการอ้างอิง 85

ประวัติผู้เขียน 88

Ref. code: 25605903011160LXC

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

3.1 แสดงการสนับสนุนค่าตอบแทนบุคลากรประจำสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง 41
3.2 แสดงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประชุม อบรม สัมมนา 45
3.3 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2542 ของพรรคคนขอปลดหนี้ 51
3.4 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี 2542 52
3.5 แสดงการการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2543 ของพรรคคนขอปลดหนี้ 53
3.6 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี 2543 53
3.7 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2544 ของพรรคคนขอปลดหนี้ 54
3.8 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี 2544 55
3.9 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2545 ของพรรคคนขอปลดหนี้ 55
3.10 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค พ.ศ. 2545 56
3.11 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2546 ของพรรคคนขอปลดหนี้ 57
3.12 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค พ.ศ. 2546 57
3.13 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2547 ของพรรคคนขอปลดหนี้ 58
3.14 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2548 ของพรรคคนขอปลดหนี้ 59
3.15 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2549 ของพรรคคนขอปลดหนี้ 60
3.16 แสดงการงบประมาณของพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ประจำปี 2551-2556 62
3.17 แสดงการสมทบเงินที่ได้จากการบริจาคประมาณประจำปี 2551-2556 63
3.18 แสดงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ งบประมาณประจำปี 2551-2556 63
4.1 แสดงข้อมูลสรุปการจัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน 75
4.2 แสดงข้อมูลการมีจำนวน ส.ส., สมาชิกพรรค และสาขาพรรค ของพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน 77

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยกำหนดเป้าประสงค์หลักในการเสริมสร้างพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และมีความเป็นสถาบันที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน ซึ่งการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งส่งเสริมให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง โดยสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐให้แก่พรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองนำเงินทุนดังกล่าวไปบริหารจัดการเพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนให้พรรคมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมด้านอื่นนอกเหนือจากการเลือกตั้ง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง เพื่อสร้างให้พรรคการเมืองได้รับความนิยมและความศรัทธาจากประชาชน แต่ในความเป็นจริงได้พบปัญหาว่าพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดตั้งพรรคการเมืองยังขาดความเข้มแข็ง ถึงแม้ว่าจะได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐแล้วก็ตาม โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็กซึ่งได้รับเงินสนับสนุนไปทุกปีแต่ก็ไม่สามารถนำเงินไปพัฒนาพรรคให้เข้มแข็งได้ ซึ่งนับตั้งแต่มีการบังคับใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ที่ได้กำหนดให้มีการอุดหนุนเงินให้พรรคการเมืองเป็นครั้งแรก[1] จนถึงการบังคับใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ได้ปรากฏพรรคการเมืองขนาดเล็กจำนวนมากที่มีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค เนื่องจากใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 77 วรรคหนึ่งกำหนดให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนตามมาตรา 75 และมาตรา 76 จัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินตามมาตรา 87 ของพรรคการเมืองในแต่ละปี ยื่นต่อคณะกรรมการ

[1] เกษสุดา ภูสะพาน, “การพัฒนาระบบพรรคการเมืองของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการให้เงินอุดหนุนแก่พรรคการเมือง,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), 95.

Ref. code: 25605903011160LXC

การเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และมาตรา 77 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการตรวจสอบและการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจการพรรคการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง[2]

กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีรายจ่ายเพื่อการสนับสนุนและพัฒนาพรรคการเมือง ดังนี้

1. การสนับสนุนพรรคการเมืองตามมาตรา 75
2. การสนับสนุนพรรคการเมืองตามมาตรา 76
3. การสนับสนุนพรรคการเมืองตามมาตรา 81
4. งานพัฒนาพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
5. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง
6. การบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง
7. งบกลาง

ทั้งนี้ เงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองดังกล่าว พรรคการเมืองสามารถนำไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมืองและการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมืองได้ โดยพรรคการเมืองที่มีสิทธิขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะต้องจัดทำแผนงานและโครงการของพรรค และต้องนำเงินนี้ไปใช้ตามแผนงานและโครงการของพรรคที่ได้จัดทำขึ้น ผลของการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการสนับสนุนพรรคการเมืองตามบทบัญญัติของมาตรา 75 และมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่ามีการใช้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของพรรคการเมืองบางพรรคว่าไม่สามารถดำเนินการได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนั้นเพื่อให้การใช้จ่ายเงินสนับสนุนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในการสนับสนุนพรรคการเมืองตามมาตรา 75 มาตรา 76 และตามมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 งานพัฒนาพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง การบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และงบกลางเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด

---

[2] *พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550,* มาตรา 77, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 124 ตอนที่ 64 ก (วันที่ 7 ตุลาคม พุทธศักราช 2550).

Ref. code: 25605903011160LXC

ต่อการพัฒนาพรรคการเมือง[3] ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาถึงกระบวนการและขั้นตอนในการจัดสรรเงินสนับสนุน ศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งเป็นกรณีศึกษาพรรคการเมืองขนาดเล็ก โดยเริ่มศึกษานับตั้งแต่ได้ให้การสนับสนุนจนถึงปัจจุบัน เพื่อนำผลจากการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และปรับปรุงระบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 คำถามวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็ก

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองขนาดเล็กตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

1.3.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข จากการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองขนาดเล็กที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

1.3.3 เพื่อนำผลจากการศึกษาและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และปรับปรุงระบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

---

[3] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, “โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2556,” (งานวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556), 2.

Ref. code: 25605903011160LXC

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 ศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

1.4.2 ศึกษาประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยผ่านกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในการพิจารณาให้การสนับสนุนแก่พรรคการเมืองตามแผนงานและโครงการของพรรคการเมืองขนาดเล็กที่นำเสนอ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นับตั้งแต่ได้ให้การสนับสนุนจนถึงปัจจุบัน ซึ่งพรรคการเมืองขนาดเล็กที่ได้เลือกนำมาเป็นกรณีศึกษา จำนวน 2 พรรค คือ

1.4.2.1 พรรคคนขอปลดหนี้ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2559 เนื่องจากไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

1.4.2.2 พรรคพลังชล ซึ่งเป็นพรรคการเมืองขนาดเล็กที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 ซึ่งปัจจุบันยังคงดำรงสถานะความเป็นพรรคการเมือง

1.4.3 ศึกษาข้อมูลจากรายงานการได้รับการจัดสรรเงิน และการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ซึ่งเป็นพรรคการเมืองขนาดเล็ก ว่าผลการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองดังกล่าว มีผลลัพธ์หรือข้อเท็จจริงอย่างไร มีข้อดี ข้อเสียอย่างไร และมีแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองขนาดเล็กอย่างไร

1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองขนาดเล็ก” ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ข้อมูลพรรคการเมือง ข้อมูลสารสนเทศ และประสานงานกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษาเพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบการศึกษา วิเคราะห์ และอ้างอิง

Ref. code: 25605903011160LXC

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองขนาดเล็กตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

1.6.2 เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข จากการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองขนาดเล็กที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

1.6.3 สามารถนำผลจากการศึกษาและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และปรับปรุงระบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

Ref. code: 25605903011160LXC

บทที่ 2
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของบทที่ 2 นี้ จะกล่าวถึงทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ความหมายของพรรคการเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง การใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง นิยามของพรรคการเมืองขนาดเล็ก ซึ่งในการสร้างพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็งเป็นสถาบันทางการเมืองนั้น “เงิน” ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญพรรคการเมืองไม่ว่าในประเทศไทยหรือในต่างประเทศต่างก็ประสบปัญหาในเรื่องของการระดมทุนเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของแต่ละพรรคการเมืองนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากพรรคการเมืองแต่ละพรรคนั้นมีความสามารถในการระดมเงินหรืออำนาจทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน พรรคที่มีเงินมากกว่าหรือมีอำนาจทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าจะได้เปรียบในการแข่งขันทางการเมือง จึงก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสของการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง[1] ซึ่งความเสมอภาคทางการเมืองเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้ประเทศที่มีระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงแสวงหาแนวทางหรือมาตรการในการช่วยเหลือหรือสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง โดยงานวิจัยชิ้นนี้จะแบ่งประเด็นของวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย
- 2.1.1 ความหมายของประชาธิปไตย
- 2.1.2 สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค
- 2.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2.1.4 เจตนารมณ์ของประชาชน

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง
- 2.2.1 ความหมายของพรรคการเมือง
- 2.2.2 ระบบพรรคการเมือง
- 2.2.3 นิยามพรรคการเมืองขนาดเล็ก

---

[1] วรพจน์ บุญพร, “การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ: ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2548), 6.

Ref. code: 25605903011160LXC

2.3 แนวความคิดการสร้างพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

2.4.1 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกา

2.4.2 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศอังกฤษ

2.4.3 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศเยอรมัน

2.4.4 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศฝรั่งเศส

2.4.5 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศญี่ปุ่น

2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง

2.6 การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

2.7 กรอบในการศึกษาวิเคราะห์

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบของการปกครองและวิธีการดำเนินชีวิตซึ่งยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน และอำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน ความหมายของประชาธิปไตยสามารถอธิบายได้ดังนี้ [2]

2.1.1 ความหมายของประชาธิปไตย

ความหมายของคำว่าประชาธิปไตย ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า Democratia ซึ่งประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ Demos กับ kratein คำว่า Demos หมายถึงประชาชน และ kratein หมายถึง การปกครอง ฉะนั้นประชาธิปไตย (Demoskratia) จึงหมายถึงประชาชนปกครอง หรือการปกครองโดยประชาชน

2.1.2 สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค

ความหมายที่เน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค นักปรัชญาการเมืองหลายท่านที่ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการปกครองที่ดีก็คือ การปกครองที่เคารพสิทธิและความเสมอภาคของมนุษย์ เชื่อว่าสมาชิกของสังคมทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมโดยส่วนรวม นอกจากนี้ ระบบการเมืองจะต้องเปิด

---

[2] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, “โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2556,” (งานวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556), 14.

Ref. code: 25605903011160LXC

โอกาส หรือให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการดำเนินการใด ๆ ภายใต้กฎระเบียบของสังคมด้วย ซึ่งรูปแบบการปกครองดังกล่าวก็คือระบอบประชาธิปไตย

2.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายที่เน้นการเข้ามามีส่วนร่วมหรือเสียงของประชาชน ในเมื่อระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ใช้อำนาจผ่านทางองค์กรทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สุขของตนเองบทบาทของประชาชนในทางการเมือง จึงมีความสำคัญมากในระบอบนี้ จนมีผู้กล่าวว่าประชาธิปไตยนั้นถือว่าประชาชน คือ เสียงสวรรค์ เป็นระบอบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมดำเนินการ เพื่อสร้างสรรค์สังคมของตนเอง กิจกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนอาจเป็นทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่แทนหรืออาจเป็นทางตรง เช่น การประท้วง การร้องเรียน ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลรับทราบถึงปัญหา เป็นต้น[3]

2.1.4 เจตนารมณ์ของประชาชน

ความหมายที่เน้นเจตนารมณ์ของประชาชน ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกาได้ให้ความหมายของคำว่าประชาธิปไตยไว้อย่างกระชับและคมคายว่าเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยนั้นผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่ถือเสมือนเป็นตัวแทนเจตนารมณ์ของประชาชนรัฐบาลเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมาก หรือได้รับเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่รัฐบาลจะคงอยู่ในอำนาจต่อไปได้เมื่อวาระสิ้นสุดลงก็โดยการแสดงให้ประชาชนผู้เลือกตั้งเห็นว่ารัฐบาลสามารถสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง

2.2.1 ความหมายของพรรคการเมือง[4]

มาตรา 4 (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550) “พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง โดยได้รับการจดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่ง

---

[3] เรื่องเดียวกัน, 14-15 .

[4] เรื่องเดียวกัน, 10.

Ref. code: 25605903011160LXC

สมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอื่นอย่างต่อเนื่อง

วิสุทธิ์ โพธิแท่น อธิบายว่า พรรคการเมือง หมายถึง กลุ่มคนที่มีแนวคิดทางการเมือง หรือมีผลประโยชน์บางอย่างร่วมกัน ซึ่งรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรการดำเนินกิจการทางการเมือง เพื่อแสวงหาการมีอิทธิพลในรัฐหรือได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยการส่งผู้สมัครเข้าชิงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งเป็นตัวแทนในการรวบรวมผลประโยชน์ที่หลากหลายให้แก่กลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม

Burke นักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้ให้นิยามของพรรคการเมืองว่า หมายถึง คณะบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อช่วยส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ โดยการรวมตัวนั้นตั้งอยู่บนหลักการบางประการที่พวกเขาทั้งหลาย มีความเห็นพ้องต้องกัน

Schattschneider นักรัฐศาสตร์ ชาวอเมริกัน นิยามว่า พรรคการเมือง คือการรวมตัวกันของกลุ่มตนที่อาศัยความสามัคคีร่วมกัน และความพยายามร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ

La Palombara and Weiner ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองว่า หมายถึง การรวมตัวกันของกลุ่มคนเป็นองค์การที่มีความต่อเนื่อง มีอายุยืนยาว เพราะมีการสืบทอดจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง และมีสาขาพรรคกระจายอยู่ทั่วประเทศตามชุมชนต่าง ๆ และต้องติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ไม่เฉพาะแต่เวลาหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น และองค์กรนี้ต้องมีเจตนาเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ และตำแหน่งทางการเมืองหรือจุดมุ่งหมายเพื่อจัดตั้งรัฐบาล และรับผิดชอบการบริหารประเทศ

Duverger ให้นิยามพรรคการเมืองว่า หมายถึง การรวมตัวกันของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มพ่อค้านายทุน ฯลฯ และกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ไม่มีความประสงค์จะไปเป็นรัฐบาลหากแต่สนับสนุนพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองรับเอาผลประโยชน์ และความต้องการของกลุ่มตนไปเป็นนโยบายของพรรคการเมืองรับเอาผลประโยชน์ และความต้องการของกลุ่มตนไปเป็นนโยบายพรรคการเมือง ดังนั้น กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ จึงมีส่วนทำให้เกิดพรรคการเมืองได้เป็นอย่างมาก เช่น กลุ่มกรรมกรในอังกฤษที่เป็นกำลังสำคัญในการก่อตั้งพรรคแรงงาน (labour party) ในตอนต้นศตวรรษที่ 20

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พรรคการเมืองก็คือกลุ่มบุคคลที่มีแนวความคิดในทางการเมืองเหมือน ๆ กัน รวมตัวกันเพื่อที่จะส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งโดยหวังที่จะได้เป็นรัฐบาล หรือมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายนั้นเอง

ในทุกสังคม พรรคการเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ก็เพราะพรรคการเมืองเป็นเสมือนเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการเรียกร้อง Mass Support ในกิจกรรมจากอำนาจหน้าที่ของ

Ref. code: 25605903011160LXC

รัฐบาลใดที่มี Mass Support ก็เท่ากับว่ารัฐบาลนั้นมีเสถียรภาพที่จะดำเนินนโยบายตามที่ตนตั้งไว้อย่างสะดวกด้วย[5]

2.2.2 ระบบพรรคการเมือง[6]

รูปแบบของพรรคการเมืองนี้มีแนวความคิดในการแบ่งออกได้มากมาย ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่าระบบพรรคแบ่งได้เป็น

2.2.2.1 ระบบที่มีการแข่งขัน

ก. ระบบพรรคเดี่ยว คือ ระบบการเมืองที่มีพรรคที่เด่น (Dominant Party) หรือการรวมพรรคในการเป็นรัฐบาลที่อยู่ในบรรยากาศของการแข่งขันทางการเมือง หมายความว่าเป็นไปได้ที่แพ้การเลือกตั้งสามารถชนะได้ในการแข่งขันครั้งต่อ ๆ ไปในทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เช่น ในอินเดีย ไนจีเรีย เป็นต้น

ข. ระบบสองพรรค หมายถึง ระบบการเมืองที่มีพรรคการเมืองเพียง 2 พรรคที่มีเสียงก้ำกึ่งกัน แต่ไม่ได้หมายความว่าระบบการเมืองนั้นจะมีเพียง 2 พรรค แต่อาจจะมีหลายพรรคก็ได้ แต่พรรคเหล่านี้ไม่มีเสียงสนับสนุนเพียงพอที่จะชนะการเลือกตั้งจนได้เสียงข้างมาก และเข้าเป็นรัฐบาลได้ ระบบการเมืองแบบนี้มีอยู่ในสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรีย เป็นต้น

ค. ระบบหลายพรรค คือ ระบบการเมืองที่มีพรรคที่ได้เสียงไล่เลี่ยกันมากกว่า 2 พรรคขึ้นไป แต่ไม่มีพรรคใดที่มีเสียงข้างมากในสภา การจัดตั้งรัฐบาลจึงจำเป็นต้องกระทำในลักษณะรัฐบาลผสม ในการนี้รัฐบาลมักจะขาดเสถียรภาพ เพราะก่อให้เกิดความแตกแยกได้ง่าย เช่น ในฝรั่งเศส ก่อนสมัยเดอโกลล์ ส่วนประเทศที่ระบบการเมืองแบบหลายพรรคใช้ได้ผลก็คือประเทศในแถบสแกนดิเนเวียเท่านั้น

2.2.2.2 ระบบที่ไม่มีการแข่งขัน

รูปแบบของระบบพรรคแบบนี้จะอยู่ในลักษณะพรรคเดียว ซึ่งเราอาจแบ่ออกได้เป็น 3 รูป คือ

ก. One-party Authoritarian หมายถึง ระบบการเมืองแบบอำนาจนิยม มีพรรคเพียงพรรคเดียว และอยู่ในรูปแบบที่มุ่งไปในแง่อุดมการณ์ แต่ไม่ใช่เบ็ดเสร็จนิยม (Totalitarianian) ระบบนี้ไม่จำเป็นว่าจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม แต่ความจริงแล้วนั้น อุดมการณ์ของพรรคจัดว่าเป็นตัวการสำคัญในการที่จะพิทักษ์สถานภาพเดิม หรืออาจต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอันจะนำมาซึ่งความพินาศของตนก็ได้ โดยทั่ว ๆ ไป ระบบนี้ไม่พร้อมที่จะดำเนินการเพื่อนำมา

---

[5] เรื่องเดียวกัน, 10.

[6] เรื่องเดียวกัน, 11-12.

ซึ่งความทันสมัยในทางเศรษฐกิจการเมือง เพราะขาดลักษณะที่สามารถเข้าควบคุมแผนงานได้อย่างในระบบเบ็ดเสร็จ และขาดความคิดในทางปฏิบัติและประสบการณ์อย่างในระบบ

ข. One-party Pluralistic เป็นระบบกึ่งอำนาจนิยม โดยมีพรรคเพียงพรรคเดียว และมักจะมีลักษณะ pragmatic มาก ทั้งพยายามดูดกลืนพรรคอื่น ๆ ให้เข้าร่วมโดยวิธีการที่นิ่มนวลกว่า พรรคจึงสามารถที่จะรวมผลประโยชน์ที่ขัดแย้งในสังคมให้เป็นอันเดียวกัน อันจะเป็นช่องทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และอาจรวมทั้งในทางการเมืองได้ด้วย

ค. One-party Totalitarian เป็นระบบที่ใช้ในระบบการเมืองที่มีแนวอุดมการณ์เดียว และใช้อำนาจทั้งหมดในการเปลี่ยนโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจและสังคมของสังคมเสียใหม่ ระบบนี้ใช้ในจีน เวียดนาม รัสเซีย เกาหลีเหนือ และประเทศในยุโรป ตะวันออกกลางบางประเทศ

ในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งในเอเชียและอัฟริกานั้น รูปแบบของพรรคมักจะอยู่ในระบบพรรคเดี่ยว เนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะในปัจจัยที่สืบเนื่องมากจากเงื่อนไขก่อนที่จะได้รับอิสรภาพนั้น จะมีขบวนการกู้ชาติเกิดขึ้นเข้าทำการเรียกร้อง และรณรงค์ต่อรองกับผู้นำอาณานิคม เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมือง เมื่อถูกผู้นำอาณานิคมพยายามขัดขวางโดยวิธีการต่าง ๆ ทำให้กลุ่มผู้รักชาติกลุ่มนี้รวมตัวดำเนินการใต้ดินอย่างลับ ๆ เพื่อโค่นล้มจักรวรรดินิยม ประกาศตัวเป็นอิสรภาพ หลักจากการต่อสู้เพื่อประเทศเป็นอิสรภาพ กลุ่มนี้ก็จะกลายเป็นกลุ่มทางการเมืองหรืออาจเป็นพรรคการเมืองที่ Identify เข้ากับรัฐอย่างแข่งขัน พวกที่มีความคิดขัดแย้งจะถูกกล่าวหาว่าเป็นบ่อนทำลายหรือเป็นซากเดนจักรวรรดิ์นิยม พวกนี้จะยึดมั่นในหลักการนี้ และจะไม่ค่อยประนีประนอมกัน

สิ่งที่จะสนับสนุนให้เกิดระบบพรรคการเมืองพรรคเดียวในประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปมีอยู่หลายประการ ปัญหาที่ประเทศเกิดใหม่พบหลังจากการประกาศอิสรภาพก็คือปัญหาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ จึงจำเป็นต้องมีสื่อกลางที่จะเป็นตัวร่วม พรรคเดียวจึงมีโอกาสดีกว่าที่จะสร้างแนวอุดมการณ์สร้างสัญลักษณ์แห่งชาติ ตลอดจนการใช้สื่อการคมนาคม เพื่ออำนวยความสะดวกให้ปัญหานี้หมดไป นอกจากนี้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม หลังจากถูกจักรวรรดินิยมเข้ามาแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของตนยังต้องการระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างความเจริญให้กับชาตินั้น พรรคการเมืองระบบพรรคเดียวก็จะเป็นตัวระดมและเป็นตัวประสานที่ดีด้วย

Ref. code: 25605903011160LXC

2.2.3 นิยามพรรคการเมืองขนาดเล็ก[7]

พรรคการเมืองขนาดเล็กในการเมืองไทยเท่าที่ผ่านมาเป็นปรากฏการณ์ที่มักไม่มีผู้ให้ความสนใจอย่างจริงจัง ทรรศนะของนักการเมือง นักวิชาการ นักหนังสือพิมพ์แม้กระทั่งประชาชนที่สนใจการเมืองทั่วไปปกติจะมุ่งความสนใจไปที่การแข่งขันของพรรคการเมืองขนาดใหญ่และขนาดกลางที่มีศักยภาพในการแข่งขันในสนามเลือกตั้ง และมีโอกาสที่จะรวมกันจัดตั้งรัฐบาล พรรคขนาดเล็กมักจะถูกดูหมิ่น ดูแคลนว่าเป็น “พรรคเล็กพรรคน้อย” “พรรคไม้ประดับ” “พรรคต่ำสิบ” หรือ “พรรคดอกเห็ด” (ดอกเห็ดที่จะบานสะพรั่งในช่วงการเลือกตั้ง) ผู้นำของพรรค นโยบาย และวิธีการหาเสียงที่แปลกแตกต่างไปจากพรรคกระแสหลักมักจะสร้างความขบขันให้แก่ผู้ที่ไปฟังคำปราศรัยหรืออ่านข่าวถึงกิจกรรมของบุคคลในพรรคขนาดเล็กเหล่านี้ แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากแนวความคิดที่ว่าพรรคการเมืองขนาดเล็กเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของประชาชนส่วนหนึ่งที่ไม่ได้รับความสนใจเหลียวแลจากพรรคหรือนักการเมืองกระแสหลัก การเกิดการดำรงอยู่และการเคลื่อนไหวของพรรคขนาดเล็ก น่าจะเป็นเสมือนกระจกที่ส่องให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศในช่วงหนึ่ง ๆ ของประวัติศาสตร์ที่นับว่าสำคัญก็อาจจะได้และในบางครั้งพรรคการเมืองขนาดเล็กที่มักจะถูกกล่าวหาว่า ทำให้การเมืองไร้เสถียรภาพอาจมีบทบาทสำคัญในการทำให้สามารถจัดตั้งรัฐบาลผสมที่ไม่มีพรรคการเมืองใดมีเสียงข้างมากได้ ไม่ว่าจะเป็นพรรคที่เรียกกันว่า “พรรคงูเห่า” หรือพรรคที่หัวหน้าพรรคมีอิทธิพลสำคัญในการช่วยสร้างเสถียรภาพจากศักยภาพในการแบล็กเมล์ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายตรงกันข้ามกับรัฐบาลได้

ทฤษฎีการวิเคราะห์ของ Maurice Duverger และ Giovanni Sartori

Maurice Duverger ได้วิเคราะห์เรื่องพรรคขนาดเล็ก (Minor parties) ไว้ในหนังสือหลักที่สำคัญซึ่งมีข้อสังเกตอยู่หลายข้อเกี่ยวกับพรรคขนาดเล็ก ซึ่งบทความนี้จะใช้เป็นกรอบกว้าง ๆ ในการวิเคราะห์ร่วมกับความคิดเห็นของนักวิชาการที่สำคัญอีกท่านหนึ่งคือ Giovanni Sartori

Duverger เป็นผู้หนึ่งที่เห็นว่า พรรคขนาดเล็กสมควรจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษเนื่องจากมีลักษณะเฉพาะตัวซึ่งทำให้ต้องแยกการพิจารณาออกจากพรรคประเภทอื่นในฐานะกลุ่มพิเศษทางด้านสังคมวิทยา เขากล่าวว่าพรรคขนาดเล็กมักจะถูกมองว่าเป็นที่มาของความแตกแยกและความสับสนทางการเมืองและมีการพยายามที่จะทำให้สูญพันธุ์ไป แต่ในขณะเดียวกันก็มีบางคนที่มองเห็นความสำคัญของพรรคการเมืองขนาดเล็กว่า เป็นตัวกันชนที่มีประโยชน์ (useful buffers)

---

[7] มนตรี เจนวิทย์การ, “พรรคการเมืองขนาดเล็กในการเมืองและการเลือกตั้งของไทย: บทวิเคราะห์ในเบื้องต้น,” *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2548): 23-38.

ในกรณี ที่พรรคเสียงข้างมาก (majority party) กับพรรคเสียงข้างน้อย (minority party) มีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรจำนวนใกล้เคียงกันมากและต้องมีการต่อรองเพื่อจัดตั้งรัฐบาลผสม

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นก็คือ คำถามที่ว่าพรรคขนาดเล็ก หมายถึงพรรคการเมืองประเภทใด Duverger ได้ให้คำนิยามและกล่าวถึงลักษณะของพรรคขนาดเล็กไว้ในหลายมิติด้วยกัน เขาให้คำนิยามพรรคขนาดเล็กว่า หมายถึง “เศษเสี้ยวของความคิดเห็นของประชาชนที่กำหนดโดยจุดยืนทางอุดมการณ์ (any fraction of public opinion defined by its ideological standpoint” พรรคขนาดเล็กเปรียบเสมือนครอบครัวจิตวิญญาณ (spiritual family) ที่แยกออกจากสังคมใหญ่อย่างชัดเจน เป็นกลุ่มที่สามารถดำรงอยู่อย่างค่อนข้างมีเสถียรภาพต่อเนื่อง และไม่อยู่ในกระแสหลักที่แบ่งแยกความคิดของคนส่วนใหญ่ในประเทศ บางครั้งกลุ่มหรือพรรคขนาดเล็กมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน เช่น พรรคนิยมกษัตริย์ (monarchist party) ในฝรั่งเศส พรรคสังคมนิยมในอเมริกา และพรรคคอมมิวนิสต์ในอังกฤษและยุโรปตอนเหนือ พรรคขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่ได้มีความสำคัญต่อการจัดตั้งหรือการดำรงอยู่ของรัฐบาล ถ้าอยู่เป็นฝ่ายค้านก็มักจะวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของพรรครัฐบาลอย่างฉันท์มิตร (platonic criticism) มากกว่าพรรคขนาดเล็กเป็นพรรคที่ไม่ค่อยจะมีพลัง (Semi - impotency

Duverger แบ่งพรรคการเมืองออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. พรรคที่มีเสียงข้างมากเด็ดขาด (absolute majority) หรือพรรคที่มีโอกาสที่จะเติบโตเป็นพรรคเสียงข้างมาก (parties with a majority bent)

2. พรรคเสียงข้างมาก (majority parties)

3. พรรคขนาดเล็ก (minor parties)

เขากล่าวถึงพรรคขนาดกลาง (medium party) ไว้บ้าง แต่ให้ความเห็นว่าไม่สามารถชี้ชัดว่าจะจัดอยู่ในประเภทใด จึงไม่ได้จัดไว้อีกประเภทหนึ่งต่างหาก

ในทรรศนะของ Duverger ขนาด (Size) กับพลัง (Strength) ไม่สามารถนำมาเป็นเกณฑ์วัดร่วมกันได้ พรรคที่มีขนาดใหญ่อาจจะไม่สามารถแสดงพลังในการจัดตั้งรัฐบาลหรือในการดำเนินงานของรัฐบาลได้ เช่น พรรคคอมมิวนิสต์ในฝรั่งเศสมีขนาดใหญ่กว่าพรรค Radical Party แต่ก็มีพลังสู้พรรค Radical ไม่ได้

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งของ Duverger คือ พรรคที่มีแนวโน้มที่จะเติบโตเป็นพรรคเสียงข้างมาก มักไม่ปรากฏในระบบพรรคการเมืองแบบหลายพรรค (multiparty system) ยกเว้นในกรณีที่เป็นพรรคเด่น (dominant party) แต่จะเป็นลักษณะปกติของระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค (two-party system) ในกรณีที่มีระบบคู่ (Dualist system) เช่น ในระบบการเมืองของสหรัฐอเมริกา พรรคที่มีแนวโน้มจะเติบโตเป็นพรรคเสียงข้างมากอาจเกิดได้ในระดับรัฐบาลกลาง (federal level) แต่จะไม่เกิดในระดับมลรัฐ (state) แต่ที่สำคัญคือ พรรคที่มีแนวโน้มจะเติบโตเป็น

พรรคเสียงข้างมากนี้ ในท้ายที่สุดมักจะเสื่อมกลายเป็นพรรคขนาดเล็ก เมื่อผู้นำไม่สามารถรักษาคำมั่นสัญญาและดำเนินการทางการเมืองได้ตามที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน

Duverger เห็นว่าการจะแยกพรรคขนาดใหญ่ (major party) ออกจากพรรคขนาดเล็ก (minor party) ไม่สามารถทำได้อย่างชัดเจน พรรคขนาดใหญ่ยังต้องพึ่งพรรคอื่นในการร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลผสม หากไม่ได้เสียงข้างมากเด็ดขาดในสภาผู้แทนราษฎร ส่วนพรรคเล็กนั้นมีน้ำหนักน้อยไม่ว่าจะอยู่ในซีกของรัฐบาลหรือซีกของฝ่ายค้านจะมีความสำคัญก็ต่อเมื่อพรรคร่วมรัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้านมีคะแนนเสียงในสภาผู้แทนราษฎรสูสีกันมาก ซึ่งในกรณีดังกล่าวพรรคเล็กก็จะมีความสำคัญในการเจรจาต่อรองเพื่อให้จัดตั้งรัฐบาลได้ ในประวัติศาสตร์ก็เคยมีผู้นำพรรคขนาดเล็กที่ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากพรรคขนาดใหญ่ไม่สามารถยอมกันได้ในการเลือกบุคคลที่จะขึ้นมาเป็นหัวหน้ารัฐบาลผสม

พรรคขนาดใดจึงจะเรียกว่าพรรคขนาดเล็ก ในประเด็นนี้ Duverger กล่าวว่า ถ้าจะใช้การคำนวณทางคณิตศาสตร์แล้ว เขาเห็นว่าอาจจะใช้เกณฑ์การมีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 แต่เกณฑ์นี้ก็ตั้งขึ้นมาโดยไม่มีหลัก (arbitrary) เพราะในความเป็นจริงจะต้องศึกษาลักษณะพัฒนาการของระบบพรรคการเมืองของแต่ละประเทศในช่วงเวลาที่ติดต่อกันยาวนานพอสมควร เช่น ในยุโรป สัดส่วนของจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรของพรรคคอมมิวนิสต์มีลักษณะขึ้นลงแตกต่างกันมากหากพิจารณาในระยะเวลาที่ยาวในสหรัฐอเมริกา นอกเหนือจากพรรคเดโมแครทและพรรครีปับริกันแล้ว พรรคอื่น ๆ ต้องถือว่าเป็นพรรคขนาดเล็กทั้งหมด (แม้ว่าจะไม่ได้ที่นั่งในสภาคองเกรสก็ตาม) ในประเทศอังกฤษ ตั้งแต่ ค.ศ. 1935 เป็นต้นมา พรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ถือว่าเป็นพรรคขนาดเล็กมาตลอด

ข้อสังเกตที่สำคัญของ Duverger อยู่ที่การวิเคราะห์ระบบการเลือกตั้ง เขากล่าวว่าระบบการเลือกตั้งผู้แทนแบบสัดส่วน (proportional representation) จะทำให้เกิดพรรคขนาดเล็กมากมายที่มีวงจรชีวิตสั้นหรือเปลี่ยนแปลงโฉมอยู่เสมอ จนทำให้ต้องมีการกำหนดเกณฑ์ระดับต่ำไว้ด้วยเพื่อป้องกันมิให้มีพรรคการเมืองขนาดเล็กเข้ามานั่งในสภาผู้แทนราษฎรมากเกินไป

นอกจากนี้ Duverger ยังให้ความเห็นว่าพรรคขนาดเล็กในซีกฝ่ายขวาของฝรั่งเศสมักมีฐานคะแนนที่แคบแต่เข้มข้น ไม่ต้องพึ่งฐานเสียงจากประชาชนในวงกว้าง และนิยมตั้งเป็นองค์กรหรือเป็นกลุ่มมากกว่าตั้งเป็นพรรค ซึ่งแตกต่างจากพรรคฝ่ายซ้ายซึ่งต้องอาศัยเงินบริจาคและเสียงสนับสนุนจากมวลชนทำให้เป็นพรรคที่มีขนาดใหญ่ในแง่สมาชิกและผู้สนับสนุน เช่น พรรคคอมมิวนิสต์ แต่อาจไม่มีน้ำหนักในสภาผู้แทนราษฎรเท่าพรรคฝ่ายขวาที่มีขนาดเล็กกว่า

Duverger ยังแบ่งพรรคขนาดเล็กออกเป็นสองประเภทย่อยอีก คือ

1. พรรคที่เน้นบุคลิกภาพของตัวผู้นำ (personality parties)
2. พรรคที่มีเสียงข้างน้อยตลอดกาล (permanent minority parties)

พรรคประเภทแรกเป็นพรรคที่เกิดขึ้นในรัฐสภาโดยมีผู้นำที่เป็นนักการเมืองคนสำคัญ เป็นพรรคที่ไม่มีฐานการจัดตั้ง และไม่มีฐานสนับสนุนทางสังคมที่แท้จริง แต่ที่แยกตัวออกมาตั้งเป็นพรรคใหม่เพราะไม่พอใจการถูกบังคับทางวินัยที่เข้มงวดจากพรรคใหญ่ หรือผู้นำมีความเห็นว่าการอยู่ในพรรคใหญ่ต่อไปจะทำให้ไม่สามารถสนองความทะเยอทะยานของตัวผู้นำได้ พรรคที่อาศัยผู้นำที่มีบุคลิกเด่นหรือมีอำนาจนี้ ผู้เข้าไปร่วมด้วยมักเป็นผู้ที่ต้องการชื่อเสียงหรืออาศัยบารมีของบุคคลที่เป็นผู้นำพรรคเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงง่ายไม่มีอุดมการณ์ความเชื่อที่ชัดเจน แต่ยกพวกออกมาตั้งเป็นพรรคใหม่เพราะไม่มีความพอใจสภาพที่เป็นอยู่เดิม อย่างไรก็ตามพรรคขนาดเล็กที่เกิดจากภายในรัฐสภาหลายพรรคอาจจะไม่มีผู้นำที่มีลักษณะเด่นก็ได้ แต่เป็นการรวมตัวกันอย่างเสมอภาคโดยอาจอาศัยผู้นำทางอุดมการณ์ในสังคม เป็นจุดรวมศูนย์ เช่น ผู้นำทางลัทธิการเมือง

ส่วนพรรคประเภทที่ 2 มักเป็นพรรคที่มีฐานมวลชน (mass party) มีกลุ่มเฉพาะที่สนับสนุน เช่น กลุ่มทางศาสนา เชื้อชาติ และกลุ่มทางภูมิศาสตร์ ในปัจจุบันพรรคที่รวมตัวกันด้านศาสนามีจำนวนลดลง แม้ว่าในอดีตจะมีความสำคัญก็ตาม

Duverger กล่าวว่า หากดูการเคลื่อนไหวของพรรคขนาดเล็กทั้ง 2 ประเภทจะพบว่าพรรคขนาดเล็กที่มีผู้นำที่มีอิทธิพลหรือบุคลิกภาพเด่นมักจะเป็นพรรคที่ต้องการเข้าร่วมรัฐบาลแต่พยายามที่จะมีอำนาจต่อรองสูง ส่วนพรรคขนาดเล็กที่มีฐานทางสังคมและอุดมการณ์กว้างอาจจะเป็นพรรคที่ต่อต้านระบบหรือรัฐบาลและไม่ยอมร่วมกับพรรคอื่น ๆ ในการจัดตั้งรัฐบาล อย่างไรก็ตามในประเทศที่เปลี่ยนจากการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากธรรมดา (simple majority) และลงบัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียว (single ballot) มาเป็นการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจะทำให้พรรคที่เน้นตัวบุคคลหมดไป

แนวการวิเคราะห์ของ Duverger มีอยู่ในหลายประเด็นที่สามารถนำมาวิเคราะห์บทบาทและความสำคัญของพรรคขนาดเล็กของประเทศไทยได้ แม้จะมีบางส่วนของความเห็นและข้อเท็จจริงที่เกิดในประเทศอื่นที่แตกต่างไปจากกรณีของประเทศไทย แต่ก่อนจะไปพิจารณาศึกษากรณีของประเทศไทยเราจะพิจารณากรอบการวิเคราะห์ของศาสตราจารย์ Giovanni Sartori ซึ่งมีประเด็นเชิงทฤษฎีที่น่าสนใจบางประการประกอบด้วย

ศาสตราจารย์ Sartori ใช้แนวคิดเรื่อง "relevance" เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์ความสำคัญของพรรคขนาดเล็ก คำว่า relevance ในที่นี้อาจจะแปลว่า "การมีความหมาย" หรือ "การมีความสำคัญ" โดยเขาตั้งคำถามว่า "พรรคใดที่มีความหมาย (which parties are relevant?" เช่นเดียวกันกับ Duverger ศาสตราจารย์ Sartori มองเรื่องของพลัง (strength) ของพรรคว่าเป็นตัวที่กำหนดความสำคัญของพรรค โดยได้ยกประเด็นการใช้เกณฑ์การวัดจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรว่าถ้าต่ำกว่า 5% ควรถือว่าเป็นพรรคที่ไม่มีพลัง ไม่มีความหมาย เขาเห็นว่าเกณฑ์นี้น่าจะถือเป็นเกณฑ์ปกติเพราะถ้าลดระดับลงต่ำกว่านี้ก็จะทำให้พรรคที่ไม่มีความหมายเข้ามานั่งในสภา มากเกินไป อย่างไรก็ตาม Sartori เห็นด้วยกับ Duverger ที่จะต้องดูความสำคัญของพรรคที่ "position" ของพรรคจาก

การกระจายอำนาจในสภาผู้แทนราษฎร เขากล่าวว่า พลังของพรรคไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกหรือที่นั่งในสภาแต่ขึ้นอยู่กับ “position value” (Duverger ใช้คำว่า pivotal position) เช่น พรรค Italian Republican Party มีจำนวนที่นั่งเพียง 2% แต่สามารถมีบทบาทมากถ้ารัฐบาลมีเสียงข้างมากไม่เพียงพอในการจัดตั้งรัฐบาล

Sartori สร้าง “เกณฑ์วัดความไม่สำคัญ” ของพรรคขึ้นเรียกว่า “Criteria of irrelevance” เพื่อพิจารณาว่าพรรคการเมืองใดถือว่ามีขนาดเล็ก โดยอธิบายว่า “พลังจากจำนวนที่นั่ง (strength in seats)” ในสภาผู้แทนราษฎรไม่เพียงพอที่จะใช้วัด ต้องดูที่ว่าพรรคเป็น “เครื่องมือสำคัญ (instrument)” ของการจัดตั้งและการบริหารของรัฐบาลหรือไม่ ในขั้นต้นจะต้องดูที่ศักยภาพของการเข้าร่วมบริหารประเทศและการจัดตั้งรัฐบาลผสม (governing potential, coalition potential) คำถามมีอยู่ว่ามีความจำเป็นเพียงใดที่ต้องได้พรรคขนาดเล็กมาร่วมในรัฐบาลผสม พรรคอาจจะมีขนาดเล็กแต่อาจจะมีอำนาจต่อรองที่แข็งในการจัดตั้งรัฐบาลผสมก็ได้ Sartori ตั้งกฎขึ้นมา 2 ข้อ เพื่อพิจารณาเรื่อง “ความไม่สำคัญ”ของพรรค ดังนี้

กฎข้อที่ 1 หากดูไประยะหนึ่งแล้วเห็นว่าพรรคนั้นไม่มีศักยภาพที่จะเป็นพรรคร่วมก็สามารถตัดทิ้งไปได้เพราะไม่มีความหมาย (discounted as irrelevant) แต่ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าอาจจะมี “ศักยภาพในการแบล็กเมล์ (Blackmail potential)” ก็ต้องให้เข้ามาร่วม การแบล็กเมล์นี้อาจเป็นการแสดงศักยภาพที่จะคัดค้านการออกกฎหมายหรือมติที่สำคัญ (Sartori ไม่ได้กล่าวถึงการใช้ข้อมูลลับส่วนตัวของหัวหน้าพรรคอื่นหรือการขู่ว่าจะเปิดโปงเรื่องทุจริต) เขามองว่าการแบล็กเมล์เป็นวิธีการของพรรคที่ต่อต้านระบบการเมือง (anti-system party)

กฎข้อที่ 2 หากการเกิดหรือการดำรงอยู่ของพรรคนั้นมีผลกระทบต่อกลยุทธ์การแข่งขันของพรรคการเมืองด้วยกัน กล่าวคือ หากสามารถเปลี่ยนทิศทางของการแข่งขันได้ พรรคนั้นก็จะถือว่ามีความหมาย

สรุปแล้ว พรรคขนาดเล็กจะมีความหมายต่อเมื่อมีศักยภาพทำให้เกิดผลกระทบในการจัดตั้งรัฐบาลผสม มีศักยภาพในการแบล็กเมล์ และมีศักยภาพในการเปลี่ยนทิศทางการแข่งขันของพรรคการเมืองด้วยกัน[8]

พรรคการเมืองขนาดเล็กของไทย

คำนิยามของ Duverger ที่กล่าวว่า พรรคการเมืองขนาดเล็กเป็นเศษเสี้ยวของความคิดเห็นของประชาชนที่มีจุดยืนทางอุดมการณ์ (ideological standpoint) นำมาใช้กับกรณีของประเทศไทยได้เพียงส่วนหนึ่ง เพราะพรรคการเมืองของไทยไม่ว่าจะเป็นพรรคขนาดใดก็ตามในอดีตส่วนใหญ่ไม่ได้มีอุดมการณ์ แต่เป็นพรรคที่เรียกกันว่า “พรรคเฉพาะกิจ” หรือ “พรรคเลือกตั้ง”

---

[8] เรื่องเดียวกัน.

อย่างไรก็ตาม ถ้าเปรียบเทียบกันระหว่างพรรคที่มีขนาดแตกต่างกันแล้ว พรรคขนาดเล็กหลายพรรคตั้งขึ้นมาโดยอาศัยอุดมการณ์เป็นศูนย์รวมของสมาชิกมากกว่าพรรคที่มีขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ณ จุดนี้ เราจะมาพิจารณาว่าในกรณีพรรคการเมืองขนาดเล็กของไทยนั้น เราจะมีเกณฑ์ในการวัดเชิงคณิตศาสตร์อย่างไรบ้าง

ในอดีตแม้ว่าจะไม่ได้มีการสร้างเกณฑ์วัดอย่างเป็นทางการ แต่ก็มีความเข้าใจร่วมกันในหมู่นักการเมือง นักหนังสือพิมพ์ และผู้ที่มองการเมืองอย่างมีอารมณ์ขันว่าพรรคขนาดเล็กน่าจะหมายถึงพรรคซึ่งมีที่นั่งในสภาน้อยกว่า 10 ที่นั่ง หรือที่เรียกกันว่า “พรรคต่ำสิบ” ซึ่งหากสำรวจดูก็จะเห็นว่าพรรคที่มีจำนวน ส.ส. ต่ำกว่าเกณฑ์นี้จะมีจำนวนมากจากผลการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง เกณฑ์การวัดใหม่ที่ทำขึ้นอย่างเป็นทางการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ซึ่งใช้ในการเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2548 การเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (party list) จำนวน 100 คน ทั้งนี้พรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงรวมทั่วประเทศต่ำกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนเสียงเลือกพรรคจะไม่ได้ที่นั่งในบัญชีรายชื่อ (มาตรา 76) เกณฑ์ 5% นี้ เป็นเกณฑ์ที่นำมาจากเกณฑ์ที่ใช้อยู่ในประเทศเยอรมนี ตัวเลขขั้นต่ำนี้ ดังที่ Duverger ให้ความเห็นไว้เป็นระดับที่สร้างขึ้นมาโดยไม่ได้อาศัยหลักใด ๆ (arbitrary) แต่ Sartori เห็นว่าเป็นเกณฑ์ปกติ อย่างไรก็ตามจากผลการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2544 และในปี พ.ศ. 2548 แม้จะมีพรรคการเมืองที่ได้รับจดทะเบียนเป็นจำนวนมากแต่พรรคขนาดเล็กเกือบ จะไม่ได้รับเลือกตั้งเลยไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตหรือแบบบัญชีรายชื่อ เจตนาของผู้จัดตั้งพรรคขนาดเล็กเหล่านี้ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากอุดมการณ์และแรงจูงใจจากการได้เงินสนับสนุนจากรัฐมาใช้ในการพัฒนาและดำเนินกิจการของพรรค แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่อาศัยกฎหมายนี้นำเงินส่วนหนึ่งมาใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวของผู้บริหารพรรค

ในรายงานการวิจัยของสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่นำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะผู้วิจัยได้แบ่งพรรคการเมืองออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตามจำนวนเงินสนับสนุนที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดูแล คำนิยามพรรคการเมืองขนาดเล็กคือ “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนต่ำกว่า 5 ล้านบาท”

หากเราใช้เกณฑ์การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองจัดขนาดของพรรคการเมืองก็จะพบจากข้อมูลของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่ให้เงินสนับสนุนโครงการและแผนงานของพรรคการเมืองซึ่งมีข้อน่าสังเกตว่าการใช้จำนวนเงินสนับสนุนเป็นเกณฑ์วัดขนาดของพรรคนั้น

ทำให้ขาดมิติอีกหลายด้าน เช่น พรรคขนาดเล็กหลายพรรคมีจำนวนสาขามากกว่าพรรคขนาดกลางและขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามเงินสนับสนุนที่ได้รับนี้ก็ทำให้พรรคขนาดเล็กดำรงอยู่ต่อไปได้[9]

2.3 แนวความคิดการสร้างพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง

การพัฒนาพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็ง มิใช่การควบคุมพรรคการเมืองให้อยู่ในร่องในรอย หรือปล่อยปละละเลยให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งภายในแต่ไม่ใส่ใจกับความต้องการของประชาชน แต่การพัฒนาพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็งที่แท้จริงนั้น คือการสนับสนุนส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้สามารถดำรงสถานะความเป็นพรรคการเมืองได้อย่างมั่นคง โดยไม่หวังพึ่งพาการสนับสนุนจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียว ที่สำคัญที่สุด พรรคการเมืองต้องมีความสามารถในการแสดงบทบาทและทำหน้าที่ตามที่ระบอบประชาธิปไตยคาดหวังและเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้[10]

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

พรรคการเมืองในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมือง มีบทบาทหน้าที่หลายประการ ได้แก่ การให้ความรู้ทางการเมืองกับประชาชน การเป็นศูนย์กลางทางการเมืองและเป็นช่องทางในการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน การสรรหาบุคคลเข้าสู่ระบบการเมือง การระดมสรรพกำลังทางการเมืองเพื่อสนับสนุนให้พรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาล การเป็นตัวกลางในการประสานประโยชน์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม การสร้างและพัฒนาผู้นำทางการเมือง รวมทั้งการกำหนดและนำเสนอนโยบายและทางเลือกให้กับประชาชน โดยพรรคการเมืองที่จะมีศักยภาพในการดำเนินการดังกล่าวได้จำเป็นต้องมีทรัพยากรหรืองบประมาณที่เพียงพอ นอกเหนือไปจากการมีอุดมการณ์ทางการเมือง มีองค์การและการจัดตั้ง มีผู้นำพรรคที่มีภาวะผู้นำและมีบุคลากรของพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง

---

[9] เรื่องเดียวกัน.

[10] สติธร ธนานิธิโชติ, *“พรรคการเมือง” ในรัฐธรรมนูญกลางแปลง: แนวทางการปฏิรูปเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย*, บรรณาธิการโดย ถวิลวดี บุรีกุล และสติธร ธนานิธิโชติ (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558), 168.

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามบทบาทต่าง ๆ ดังกล่าวของพรรคการเมือง ทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป และเอเชีย ต่างก็ประสบปัญหาเรื่องรายได้หรือการเงินของพรรคเช่นเดียวกัน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไม่มีพรรคการเมืองใดสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ด้วยเงินอุดหนุนจากสมาชิกพรรคการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากส่วนต่าง ๆ ของสังคมด้วย นอกจากปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองแล้ว พรรคการเมืองต่าง ๆ ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับที่มาของเงินทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองด้วยเช่นกัน โดยแหล่งที่มาสำคัญของเงินช่วยเหลือพรรคการเมืองมาจาก กลุ่มอิทธิพล กลุ่มธุรกิจเอกชน กลุ่มกรรมกรผู้ใช้แรงงาน กลุ่มครอบครัวหรือเอกชนที่มั่งคั่ง รวมทั้งเงินช่วยเหลือพรรคการเมืองจากรัฐบาล

การศึกษาปัจจัยด้านการเงินกับความมั่นคงของพรรคการเมืองของ รัตพงษ์ สอนสุภาพ (2546), Klein (1996), Mair (1998-1999) และ Stephens (2001) พบว่า พรรคที่มีแหล่งเงินทุนที่หลากหลายและมีเงินใช้จ่ายอย่างเพียงพอจะทำให้พรรคมีการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ การศึกษาของ Cole (2002) และ Gunther, Montero, และ Linz (2002) พบว่า การที่พรรคการเมืองขาดเงินทุนที่มั่นคง จะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองชะงักงัน โดยเฉพาะการหาเสียงเลือกตั้งและการสรรหาสมาชิกที่มีคุณภาพเข้าสู่พรรคการเมือง พรรคการเมืองที่ไม่สามารถหาเงินทุนได้ จึงง่ายต่อการล่มสลาย การศึกษาดังกล่าวเป็นการยืนยันว่า พรรคการเมืองที่เข้มแข็งจำเป็นจะต้องมีฐานะทางการเงินที่เข้มแข็งด้วยเช่นกัน ในกรณีของประเทศไทยกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มทุนธุรกิจ สื่อมวลชน รวมทั้งสหภาพและองค์กรต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญทั้งในการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงินให้กับพรรคการเมือง หรือแม้แต่สร้างความแตกแยกและอ่อนแอให้กับพรรคการเมืองของไทยเช่นเดียวกัน พรรคการเมืองไทยในอดีตถูกครอบงำโดยกลุ่มข้าราชการทหาร โดยมีกลุ่มพ่อค้านายทุนคอยสนับสนุนด้านการเงิน ทำให้นโยบายต่าง ๆ เอื้อต่อธุรกิจของคนกลุ่มเหล่านี้ รวมทั้งเป็นการรักษาไว้ซึ่งอำนาจทางการเมืองและการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและหัวคะแนนต่าง ๆ เพื่อช่วยขยายฐานเสียงของพรรค และเมื่อพรรคได้เป็นรัฐบาลก็จะตอบแทนกลุ่มเหล่านี้ด้วยการให้สัมปทานต่าง ๆ อันนำไปสู่การคอรัปชั่นได้ ในขณะที่พรรคที่มีเงินทุนน้อย โอกาสในการชนะการเลือกตั้งก็น้อยตามไปด้วย เพราะนอกจากจะพ่ายแพ้ต่อกลยุทธ์การหาเสียงของพรรคใหญ่แล้วยังขาดเงินทุนในการสรรหาหรือรักษาคนดีเข้ามาสู่พรรค ส่งผลให้โอกาสที่พรรคการเมืองจะหมดบทบาททางการเมืองก็มีสูง และอาจนำไปสู่การยุบหรือรวมตัวกับพรรคใหญ่ได้ในที่สุด

จากการคำนึงถึงอันตรายหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับระบบการเมืองของประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น จึงกำหนดให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง เพื่อให้การทำงานของพรรคการเมืองเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนให้ได้มากที่สุด และลดปัญหาที่พรรคการเมืองใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของกลุ่มทุนที่ให้

การสนับสนุนพรรคการเมืองของตน ทั้งนี้ แนวคิดและหลักการที่แต่ละประเทศดำเนินการในการสนับสนุนพรรคการเมืองมีรายละเอียดดังต่อไปนี้[11]

2.4.1 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกา[12]

การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) การรับบริจาค คือ การที่ผู้สนับสนุนพรรคการเมืองให้เงินบริจาคกับพรรคการเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 วิธี ได้แก่

(1.1) พรรคการเมืองได้รับเงินสนับสนุนจากคณะกรรมการกิจการทางการเมือง (Political Act Committee - PAC) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง โดยจะมีการทำกิจกรรมระดมทุนจากสมาชิกเพื่อนำไปบริจาคให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งในวาระต่าง ๆ ไม่ว่าจะสังกัดพรรคการเมืองใด โดยมุ่งหวังว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนที่เป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการนิติบัญญัติหลังจากผู้สมัครคนนั้นได้รับการเลือกตั้งแล้ว ทั้งนี้ คณะกรรมการกิจการทางการเมืองได้แก่ กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มธุรกิจการค้า หรือกลุ่มบุคคลอื่น ๆ

(1.2) พรรคการเมืองได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนสาธารณะซึ่งเป็นเงินที่มาจากการเสียภาษีของประชาชน โดยประชาชนสามารถระบุความต้องการของตนที่จะให้รัฐบาลนำเงินจำนวน 1 ดอลลาร์ จากเงินภาษีของตนไปสมทบเข้ากับกองทุนฯ เพื่อนำไปสนับสนุนพรรคการเมืองในการเลือกตั้งประธานาธิบดี ซึ่งกฎหมายเลือกตั้งของสหรัฐอเมริการะบุว่าผู้ที่สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีสามารถใช้เงินของตนเองได้โดยไม่จำกัดในการรณรงค์หาเสียงเพื่อให้ได้เป็นตัวแทนพรรค หรือใช้เงินบริจาคจากกองทุนสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งของรัฐบาลกลาง (Public Fund) ก็ได้โดยมีเงื่อนไขว่าผู้สมัครนั้นจะต้องได้รับเงินบริจาคจากเอกชนก่อน โดยจะต้องรวบรวมเงินบริจาคให้ได้อย่างน้อย 20 รัฐ โดยในแต่ละรัฐจะต้องได้รับเงินบริจาคอย่างน้อยรัฐละ 5,000 ดอลลาร์

(1.3) พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากบริษัทธุรกิจ ซึ่งจะต้องบริจาคไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์

(1.4) พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากสหภาพแรงงาน

---

[11] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, “โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2556,” (งานวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556), 24-25.

[12] เรื่องเดียวกัน, 25-26.

Ref. code: 25605903011160LXC

(1.5) พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป

(2) การรับเงินสนับสนุนจากรัฐซึ่งแบ่งการสนับสนุนออกเป็น 2 ช่องทาง คือ

(2.1) การรับการสนับสนุนจากรัฐโดยอ้อม โดยกฎหมายอนุญาตให้ผู้เสียภาษีเงินได้ประจำปีนำจำนวนเงินที่ได้บริจาคให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมาเป็นค่าใช้จ่ายในการหักลดหย่อนภาษีได้

(2.2) การรับการสนับสนุนจากรัฐโดยตรง โดยรัฐนำเงินที่ประชาชนระบุให้นำเงิน 1 ดอลลาร์ ของตนมามอบให้เป็นค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี

2.4.2 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศอังกฤษ[13]

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา รัฐบาลอังกฤษได้ให้เงินสนับสนุบกับพรรคการเมืองฝ่ายค้าน เพื่อนำมาใช้ในการหาข้อมูลเพื่อควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล โดยรัฐบาลจะให้เงินช่วยเหลือหรือที่เรียกว่า short money เป็นรายปี โดยมีเงื่อนไขว่าพรรคการเมืองที่จะได้รับเงินสนับสนุนดังกล่าวจะต้องเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้าน และในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาต้องมี ส.ส. ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป หรือมีเพียงคนเดียว แต่มีคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศไม่น้อยกว่า 150,000 คะแนน ทั้งนี้ รูปแบบการช่วยเหลือ ได้แก่

(1) การให้เงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่น ไม่ต้องชำระค่าไปรษณียากร โดยกระทรวงการคลังจะเป็นผู้จ่ายให้ ไม่ต้องเสียค่าห้องประชุมหรือสถานที่ประชุมของรัฐ ไม่ต้องเสียค่าเวลากระจายเสียงทางวิทยุกระจายเสียง โดยรัฐบาลจะเป็นผู้จัดสรรเวลาออกอากาศให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบให้เปล่าผ่านสถาน BBC และ IBA เป็นต้น

(2) ให้เงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมในสภาแก่พรรคการเมืองฝ่ายค้าน

2.4.3 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศเยอรมัน[14]

กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายพรรคการเมืองของเยอรมัน กำหนดให้มีการระดมทุน เพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง กำหนดให้พรรคการเมืองต้องเปิดเผยทรัพย์สินและรายรับและรายจ่ายต่อสาธารณะ และกำหนดการระดมทุนเพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น

(1) สมาชิกสามัญของพรรคการเมืองต้องจ่ายเงินค่าบำรุงสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งมีแนวโน้มจะเก็บเพิ่มขึ้นทุกปี

---

[13] เรื่องเดียวกัน, 26.

[14] เรื่องเดียวกัน, 26.

Ref. code: 25605903011160LXC

(2) รัฐจะลดหย่อนภาษีให้แก่ประชาชนในกรณีที่บริจาคเงินให้พรรคการเมือง โดยเงินบริจาคและเงินค่าบำรุงพรรคสามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้ ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลได้

(3) พรรคการเมืองสามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินและขอสินเชื่อเพิ่มได้

(4) รัฐจะชดเชยค่าใช้จ่ายในการหาเสียงให้กับพรรคการเมืองโดยรัฐบาลจะเหมาจ่ายให้เป็นรายปี

(5) มีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมและตรวจสอบการรับและการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง โดยกำหนดให้พรรคการเมืองต้องยื่นรายการแสดงบัญชีรายได้รายปี ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบบัญชีแล้วโดยยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์ ภายในวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป และประธานสภาฯ จะส่งพิมพ์เผยแพร่เป็นทางการต่อไป

2.4.4 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศฝรั่งเศส[15]

พรรคการเมืองของประเทศฝรั่งเศสจะได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลได้ 2 วิธี คือ

(1) การรับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลโดยทางอ้อมโดยจำกัดจำนวนเงินบริจาคโดยเอกชนแก่พรรคการเมือง แต่อนุญาตให้นำจำนวนเงินที่บริจาคนั้นมาคำนวณหักลดหย่อนในการประเมินภาษีเงินได้ประจำปี

(2) การรับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลโดยตรง โดยรัฐบาลจะทำการจัดสรรเงินสนับสนุนตามสัดส่วนของคะแนนเสียงที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับในการเลือกตั้งรอบแรก ซึ่งพรรคการเมืองที่จะได้เงินจะต้องส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 75 เขต และรัฐบาลจะจัดสรรเงินให้ตามสัดส่วนจำนวน ส.ส. รวมทั้งให้เงินชดเชยค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งให้กับพรรคการเมือง ได้แก่ช่วยเงินบางส่วนที่ผู้สมัครใช้จ่ายไปในการโฆษณาหาเสียงและเงินชดเชยเหมาจ่ายให้แก่ผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงในการเลือกตั้งรอบแรกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนเสียงทั้งหมด โดยจ่ายชดเชยให้ร้อยละ 10 ของวงเงินที่พึงใช้จ่ายได้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

2.4.5 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศญี่ปุ่น[16]

พรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนพรรคการเมือง จะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) มีสมาชิกพรรคเป็น ส.ส. หรือสภาที่ปรึกษาอย่างน้อย 5 คน

(2) มีสมาชิกของพรรคอย่างน้อย 1 คน เป็น ส.ส. หรือเป็นสภาที่ปรึกษาและได้รับคะแนนเสียงในการเลือกตั้งระดับชาติอย่างน้อยร้อยละ 2 ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้าย หรือในการเลือกตั้งอื่น 2 ครั้งสุดท้าย

---

[15] เรื่องเดียวกัน, 27.

[16] เรื่องเดียวกัน, 27.

ทั้งนี้ พรรคการเมืองที่ประสงค์จะรับเงินสนับสนุนต้องร้องขอโดยจัดทำเป็นรายงานยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในวันที่ 15 นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ของทุกปี

ในกรณีที่มีการจัดการเลือกตั้ง พรรคที่ประสงค์จะขอรับเงินสนับสนุนจะต้องร้องขอ โดยทำเป็นรายงานภายใน 15 วัน นับจากวันถัดจากวันที่มีการเลือกตั้งหรือวันแรกของการดำรงตำแหน่งสมาชิกในสภาแล้วแต่ว่าวันใดมาถึงทีหลังโดยจำนวนเงินที่ให้แก่พรรคการเมืองจะคำนวณจากจำนวนประชากรทั้งประเทศคูณด้วย 250 เยน

ในการบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง สามารถทำได้ 2 วิธี คือ

(1) การบริจาคเงินส่วนตัว

(2) การบริจาคจากนิติบุคคล โดยกฎหมายกำหนดให้บริษัทจะบริจาคเงินแก่พรรคการเมืองเป็นจำนวนเท่าใดขึ้นอยู่กับเงินลงทุนหรือค่าใช้จ่ายตลอดทั้งปีของบริษัท แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 100 ล้านเยน

กฎหมายของญี่ปุ่นห้ามไม่ให้รับเงินบริจาคในกรณีต่อไปนี้

(1) การห้ามรับเงินบริจาคจากต่างชาติ

(2) การห้ามบริจาคเงินหรือรับเงินบริจาคโดยไม่ปรากฏชื่อ

2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง[17]

การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองในประเทศไทยเป็นการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการปกครองโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมืองด้วยการดูแล กำกับ และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองมีความมั่นคง เข้มแข็ง สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถดำรงเจตนารมณ์และอุดมการณ์ทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ด้วยเจตนารมณ์ดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 328 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 74 บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรการและการควบคุมการสนับสนุนทางการเงินโดยรัฐ การใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง และมาตรา 73 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน บัญญัติให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุน

---

[17] เรื่องเดียวกัน, 28.

พรรคการเมืองและการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมือง โดยผ่านการควบคุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งได้เริ่มดำเนินการจัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมืองในปี 2542-2556

2.6 การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ในระหว่างปี 2549 เกิดการยึดอำนาจเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้มีคำสั่งให้พรรคการเมืองระงับการทำกิจกรรมทางการเมืองชั่วคราว[18] และเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นผลให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สิ้นสุดลง และได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 ลงวันที่ 7 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มีผลบังคับใช้ต่อเนื่องต่อไปโดยมิได้สะดุดลงจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ห้ามมิให้พรรคการเมืองที่มีอยู่แล้วดำเนินการประชุมหรือดำเนินกิจการใด ๆ ในทางการเมือง และการดำเนินการเพื่อการจัดตั้งหรือจดทะเบียนพรรคการเมืองให้ระงับไว้เป็นการชั่วคราว รวมทั้งให้ระงับการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราวด้วย[19]

2.7 กรอบในการศึกษาวิเคราะห์

การศึกษานี้ตั้งอยู่บนแนวความคิดของการพัฒนาพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งเสริมให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งโดยสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐให้แก่พรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองนำเงินทุนดังกล่าวไปบริหารจัดการเพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนให้พรรคมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมด้านอื่นนอกเหนือจากการเลือกตั้ง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน

---

[18] “รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2549,” https://th.wikipedia.org/wiki/ (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2561) .

[19] ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป, *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 131 ตอนพิเศษ 105 ง (วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2557).

กิจกรรมของพรรคการเมือง เพื่อสร้างให้พรรคการเมืองได้รับความนิยมและความศรัทธาจากประชาชน แต่ในความเป็นจริงได้พบปัญหาว่าพรรคการเมืองยังขาดความเข้มแข็ง ถึงแม้ว่าจะได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากภาครัฐแล้วก็ตาม โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็กซึ่งได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากภาครัฐไปทุกปี แต่ก็ไม่สามารถนำเงินไปพัฒนาพรรคให้เข้มแข็งได้ ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขจากการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็ก โดยทำการศึกษาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองขนาดเล็กตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ซึ่งพรรคการเมืองขนาดเล็กที่ได้นำมาเป็นกรณีศึกษามีจำนวน 2 พรรค คือ พรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองขนาดเล็กว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ และเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้วเมื่อนำมาใช้จริงกับพรรคการเมืองขนาดเล็กที่นำมาเป็นกรณีศึกษาจำนวนสองพรรคนั้นเกิดผลดีหรือไม่ และหากแตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อจะได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และปรับปรุงระบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

Ref. code: 25605903011160LXC

บทที่ 3
การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง

3.1 การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองในประเทศไทย

3.1.1 ประวัติความเป็นมาของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการปกครอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และดูแลกำกับ ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ได้มีการศึกษาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมที่จะนำแนวความคิดการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐในประเทศต่าง ๆ อาทิ อังกฤษ ญี่ปุ่น เยอรมัน เป็นต้น มาปฏิบัติในประเทศไทย ซึ่งการกำหนดขอบเขตและที่มาของเงินสนับสนุนพรรคการเมืองนั้นต้องใช้เงื่อนเวลาในการพัฒนา ซึ่งยังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนและแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ที่มีพัฒนาการของประชาธิปไตยเป็นเวลาช้านาน การเงินที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองที่ผ่านมาเป็นประเด็นที่ค่อนข้างจะถือเป็นความลับ ขาดความโปร่งใสและยากต่อการตรวจสอบ จึงมีความพยายามในการกำหนดหลักเกณฑ์ทางด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ตลอดจนประเด็นในเรื่องการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะตอบสนองต่อหลักการที่ว่าด้วยความโปร่งใสและหลักการที่ว่าด้วยจริยธรรมทางการเมือง[1]

ด้วยแนวความคิดและเจตนารมณ์ดังกล่าวข้างต้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง จึงได้กำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการสนับสนุนทางการเงินและประโยชน์อย่างอื่นแก่พรรคการเมือง และกำหนดให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมือง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองและ

---

[1] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “คู่มือการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองประจำปี 2554 เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง วันที่ 2 กรกฎาคม 2553), 1.

ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียน เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ทางวิถีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ด้วยภารกิจดังกล่าวกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจึงมีเป้าหมายในการดำเนินงานในการส่งเสริม และสนับสนุนให้พรรคการเมือง มีความมั่นคง เข้มแข็ง และสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง และการดูแลกำกับตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง โดยคาดว่าการดำเนินงานของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมืองของไทยให้พัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมือง โดยที่พรรคการเมืองสามารถดำรงเจตนารมณ์ และอุดมการณ์ทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้อย่างมั่นคงตลอดไป

3.1.2 การจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

มาตรา 328 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และมาตรา 236 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรการและการควบคุมการสนับสนุนทางการเงินโดยรัฐ การใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง และมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 บัญญัติให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมืองและการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมือง โดยผ่านการควบคุมดูแลจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แทน ซึ่งก็คือ “คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง”[2]

นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2542 ถึงปี พ.ศ. 2556 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล รวมเป็นเงิน 3,274.4 ล้านบาท และได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้กับพรรคการเมืองไปแล้ว 84 พรรคการเมือง รวมเป็นเงิน 2,627 ล้านบาท[3]

---

[2] เรื่องเดียวกัน.

[3] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “คู่มือการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองประจำปี 2557 เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, วันที่ 15 กรกฎาคม 2556), 2.

Ref. code: 25605903011160LXC

3.1.3 การสนับสนุนพรรคการเมือง

การสนับสนุนพรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ระหว่าง พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2550 แบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.1.3.1 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2550 เป็นการสนับสนุนเกี่ยวกับ[4]

(1) การสนับสนุนตามแผนงานและโครงการของพรรคการเมืองในแต่ละปี (ตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541)

(2) การสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมืองเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมือง (ตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541)

3.1.3.2 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2550 ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2551 ถึงปัจจุบัน เป็นการสนับสนุนเกี่ยวกับ[5]

(1) การสนับสนุนเงินเป็นรายปีตามแผนการดำเนินงานของพรรคการเมืองประจำปี (ตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550)

(2) การสนับสนุนเงินสมทบการบริจาคโดยแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี (ตามมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550)

(3) การสนับสนุนค่าไปรษณียากร ค่าโทรศัพท์ หรือค่าโทรคมนาคมอื่น ๆ การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ของพรรคการเมือง ค่าเช่าสำนักงานพรรคการเมือง หรือสาขาพรรคการเมือง ค่าสาธารณูปโภค ค่าเช่าสถานที่จัดประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือจัดประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมือง หรือเพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง และการอื่นเพื่อให้พรรคการเมืองสามารถดำเนิน

---

[4] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2544,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2544), 9.

[5] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “คู่มือการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองประจำปี 2557 เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, วันที่ 15 กรกฎาคม 2556), 2.

กิจการทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร (ตามมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550)

3.1.4 รายได้และทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง[6]

3.1.4.1 เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่าย

3.1.4.2 เงินที่ได้รับมาจากกรมสรรพากรตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

3.1.4.3 เงินสนับสนุนสมทบจากรัฐตามมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

3.1.4.4 เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550

3.1.4.5 เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษทางปกครองหรือทางอาญาต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

3.1.4.6 เงินหรือทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับโดยการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

3.1.4.7 เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

3.1.4.8 เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน

3.1.4.9 เงินดอกผลของกองทุน

3.1.4.10 เงินรายรับอื่น

3.1.5 การใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง[7]

3.1.5.1 สนับสนุนการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองในทางการเมือง

3.1.5.2 การดำเนินการพัฒนาพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

3.1.5.3 เป็นทุนในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมือง

---

[6] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2551,” (รายงาน, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2551), 1-2.

[7] ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง, เรื่องกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554, ข้อ 9, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 128 ตอนพิเศษ 71 ก (วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2554).

3.1.5.4 สนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันพัฒนาพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง

3.1.5.5 การสนับสนุนค่าไปรษณียากร ค่าโทรศัพท์ ค่าโทรคมนาคม ค่าพิมพ์เอกสารเผยแพร่ ค่าเช่าสำนักงานพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมือง ค่าสาธารณูปโภค ค่าเช่าสถานที่จัดประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองหรือเพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง และการอื่นแก่พรรคการเมืองเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร

3.1.5.6 การบริหารกองทุน

3.1.5.7 การอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

3.1.6 คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง[8]

การจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองและควบคุมดูแลกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อทำหน้าที่แทนตามบทบัญญัติมาตรา 74 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย

3.1.6.1 นายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นประธานกรรมการ

3.1.6.2 กรรมการการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหนึ่งคน เป็นกรรมการ

3.1.6.3 ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน เป็นกรรมการ

3.1.6.4 ผู้แทนสำนักงบประมาณหนึ่งคน เป็นกรรมการ

3.1.6.5 ผู้แทนของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคตนดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ

3.1.6.6 ผู้แทนของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคตนมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ

---

[8] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานผลการปฏิบัติงานของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2558-2559,” (รายงาน, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2559), 24-25.

3.1.6.7 ผู้แทนของพรรคการเมืองที่มิได้มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเลือกกันเอง จำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ

3.1.6.8 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสองคน เป็นกรรมการ

3.1.6.9 เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นกรรมการและเลขานุการ

โดยคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีอำนาจและหน้าที่ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 ดังนี้

(1) จัดสรรเงินกองทุน

(2) จัดทำแผนการดำเนินงานของกองทุนและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพรรคการเมือง

(3) ควบคุม ดูแล การใช้จ่ายเงินกองทุน

(4) นำเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนไปหาดอกผล

(5) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและการบริหารกองทุน

(6) ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานของกองทุน รวมถึงการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

(7) รายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

(8) แต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใด

(9) ออกระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามประกาศนี้

(10) ดำเนินงานอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นไปด้วยความรอบคอบ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง จึงได้อาศัยอำนาจตามข้อ 12 (8) ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นจำนวน 2 คณะ เพื่อช่วยเหลือกลั่นกรองการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ และเสนอความเห็นให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้พิจารณา ประกอบด้วย

1. คณะอนุกรรมการวิเคราะห์แผนการดำเนินงานประจำปีของพรรคการเมือง

เพื่อกลั่นกรองการปฏิบัติงานในส่วนของการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ วิเคราะห์และการพิจารณาแผนการดำเนินงานของพรรคการเมืองในแต่ละปี ให้อยู่ในกรอบวงเงินที่คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจัดสรรให้แต่ละพรรคการเมือง และดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมอบหมาย

2. คณะอนุกรรมการตรวจติดตามการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง

เพื่อช่วยเหลือในส่วนของการตรวจติดตามการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองและการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

3.1.7 หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุน และคุณสมบัติของพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

การขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นรายปีตามแผนการดำเนินงาน และแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองประจำปี ตามบทบัญญัติมาตรา 75 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ข้อ 27 ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 ได้กำหนดให้พรรคการเมืองที่มีสิทธิจะได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจะต้องเป็นพรรคการเมืองที่มีลักษณะ ดังนี้[9]

(1) เป็นพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการครบถ้วนตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

(2) เป็นพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด โดยได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.5 ของคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อรวมกัน หรือได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.5 ของคะแนนเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนได้รับในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรวมกันทั้งประเทศ

(3) เป็นพรรคการเมืองที่ยื่นแผนการดำเนินงานประจำปี และแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

---

[9] เรื่องเดียวกัน, 27.

Ref. code: 25605903011160LXC

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินให้พรรคการเมือง[10]

การจัดสรรเงินสนับสนุนพรรคการเมืองเป็นรายปีตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองประจำปี คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะจัดสรรเงินตามหลักเกณฑ์มาตรา 75 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์ที่ 1 จัดสรรตามจำนวนคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด ร้อยละ 40 ของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร

หลักเกณฑ์ที่ 2 จัดสรรตามจำนวนคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด ร้อยละ 40 ของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร

หลักเกณฑ์ที่ 3 จัดสรรตามจำนวนสาขาพรรคการเมือง ซึ่งมีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ร้อยละ 10 ของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร

หลักเกณฑ์ที่ 4 จัดสรรตามจำนวนสมาชิกซึ่งชำระค่าบำรุงรายปี ร้อยละ 10 ของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร

ทั้งนี้ การจัดสรรเงินให้แก่พรรคการเมืองตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวในแต่ละปีจะจัดสรรให้พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเกินกว่ากึ่งหนึ่งของวงเงินทั้งหมดที่จัดสรรในปีนั้นมิได้

สำหรับการคำนวณวงเงินสนับสนุนในส่วนของหลักเกณฑ์ที่ 3 จำนวนสาขาพรรคการเมือง และหลักเกณฑ์ที่ 4 จำนวนสมาชิกซึ่งชำระค่าบำรุงรายปี เป็นไปตามข้อ 29 และข้อ 30 ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 ซึ่งจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

(1) การจัดสรรเงินตามจำนวนสาขาพรรคการเมืองตามหลักเกณฑ์ที่ 3 สาขาพรรคการเมืองต้องมีลักษณะ ดังนี้

(1.1) มีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่า 200 คน และมีการจัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของสาขาพรรคการเมือง

(1.2) มีสถานที่ตั้งแยกจากการประกอบกิจการอื่นหรือที่อยู่อาศัยเป็นสัดส่วน และมีผู้ปฏิบัติงานของสาขาพรรคการเมือง

(1.3) มีการดำเนินการตามข้อบังคับพรรคการเมืองในรอบปีก่อนที่จะจัดสรรซึ่งอย่างน้อยต้องมีการประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมือง หรือการประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบการเสนอชื่อบุคคลลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการประชุมคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง

---

[10] เรื่องเดียวกัน, 27-28.

(1.4) มีการให้ความรู้แก่สมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไป หรือการหาสมาชิกพรรคการเมืองเพิ่มเติม หรือดำเนินกิจการทางการเมืองอื่น

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบสาขาพรรคการเมืองของแต่ละพรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับรองการจัดตั้งตามลักษณะวรรคหนึ่งในรอบปีที่ผ่านมา โดยสาขาพรรคการเมืองต้องดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องจนถึงวันที่ยื่นแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมือง เพื่อใช้ในการคำนวณการจัดสรรเงิน

(2) การจัดสรรเงินตามจำนวนสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งชำระค่าบำรุงรายปีตามหลักเกณฑ์ที่ 4 จะจัดสรรเงินสมทบแก่พรรคการเมืองตามจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งชำระค่าบำรุงรายปีในรอบปีที่ผ่านมาตามจำนวนเงินค่าบำรุงรายปีของแต่ละพรรคการเมือง หากมีเงินเหลือจากการจัดสรรให้นำไปสมทบทุนหมุนเวียนของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ทั้งนี้ กรณีในปีใดการจัดสรรเงินตามจำนวนสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งชำระค่าบำรุงรายปีของแต่ละพรรคการเมืองรวมกันเกินกว่าวงเงิน ให้ลดการจัดสรรเป็นสัดส่วนเท่ากันทุกพรรคการเมือง

3.1.8 หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุน และคุณสมบัติของพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554

มาตรา 76 ให้รัฐจัดสรรเงินสนับสนุนสมทบแก่พรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามมาตรา 58 ร้อยละห้าของจำนวนเงินบริจาคทั้งหมดที่ได้รับจากการแสดงเจตนารวมกัน[11] .

การให้เงินสนับสนุนตามวรรคหนึ่งให้แก่ทุกพรรคการเมือง เมื่อรวมกันแล้วจะเกินกึ่งหนึ่งของวงเงินที่กองทุนจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองในปีนั้นมิได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ลดการจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองเป็นสัดส่วนกัน ซึ่งพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ต้องเป็นพรรคการเมืองที่มีลักษณะ ดังนี้

(1) เป็นพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการครบถ้วนตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

(2) เป็นพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด โดยได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.5 ของคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อรวมกัน หรือได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.5 ของคะแนนเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนได้รับในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรวมกันทั้งประเทศ

---

[11] เรื่องเดียวกัน, 33-35.

Ref. code: 25605903011160LXC

(3) เป็นพรรคการเมืองที่ยื่นแผนการดำเนินงานประจำปี และแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

เพื่อให้การจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมืองตามบทบัญญัติของมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจึงได้กำหนดกรอบเกณฑ์และมาตรฐานค่าใช้จ่ายในการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงิน และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

1. แผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมือง

พรรคการเมืองจะต้องจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงิน เพื่อขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การดำเนินงานของพรรคการเมือง ซึ่งจะต้องกำหนดการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงิน ประกอบด้วย

1.1 ค่าตอบแทนบุคลากรของพรรคการเมือง และค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากรทางการเมือง

1.2 ค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง

1.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554

1.4 ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

1.5 ค่าใช้จ่ายในการให้ความรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง

2. แนวทางการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมือง

คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้กำหนดแนวทางการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมืองเพื่อให้พรรคการเมืองปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงิน พรรคการเมืองจะต้องจัดทำเป็นโครงการซึ่งระบุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายให้มีความเหมาะสมสอดคล้องในแต่ละค่าใช้จ่าย รวมทั้งจัดทำตัวชี้วัดของโครงการให้ชัดเจน ดังนี้

2.1 ค่าตอบแทนบุคลากรของพรรคการเมือง และค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากรทางการเมือง

การจัดทำโครงการในส่วนของค่าตอบแทนบุคลากรของพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องกำหนดค่าตอบแทนบุคลากรให้เป็นไปตามมาตรฐานค่าตอบแทน และสอดคล้องกับ

ความเป็นจริงทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร ส่วนค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากรทางการเมือง พรรคการเมืองควรจะต้องมุ่งเน้นในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่บุคลากรของพรรคการเมืองทั้งในสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขา เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการเมืองของพรรคการเมือง

2.2 ค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง

การจัดทำโครงการในส่วนของค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง พรรคการเมืองควรมุ่งเน้นด้านการบริหารจัดการสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล และระบบสารสนเทศ รวมไปถึงการเผยแพร่นโยบาย ข้อบังคับพรรคการเมือง

2.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554

พรรคการเมืองสามารถจัดทำโครงการในส่วนของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 นี้ได้เฉพาะปีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น โดยการจัดทำโครงการพรรคการเมืองควรจะมุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ทั้งการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และกิจกรรมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งสมาชิกพรรคการเมืองสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งเป็นการทั่วไปทั้ง 2 แบบ ได้แก่ แบบบัญชีรายชื่อ และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งโดยไม่รวมค่าสมัครรับเลือกตั้ง

2.4 ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

การจัดทำโครงการในส่วนของค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง พรรคการเมืองควรจะมุ่งเน้นการเสริมสร้างระบบการบริหารพรรคการเมืองรวมไปถึงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในระดับต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

2.5 ค่าใช้จ่ายในการให้ความรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง

การจัดทำโครงการในส่วนของค่าใช้จ่ายในการให้ความรู้และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง พรรคการเมืองควรจะมุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในการทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และผลงานทางการเมืองของพรรคการเมืองให้สมาชิกพรรคการเมืองประชาชนทั่วไปทราบ รวมไปถึงการส่งเสริมให้สมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไปได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง

Ref. code: 25605903011160LXC

การจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นรายปีตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมือง มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้[12]

1. คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมือง และกำหนดระยะเวลาให้พรรคการเมืองยื่นแผนการดำเนินงาน และแผนค่าใช้จ่ายเงินประจำปีภายในเดือนสิงหาคมของทุกปี เว้นแต่คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองอาจกำหนดให้แตกต่างจากที่กำหนดไว้

2. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะแจ้งนโยบายและแนวทางการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมือง และกำหนดระยะเวลาตามข้อ 1. ให้พรรคการเมืองแต่ละพรรค

3. พรรคการเมืองที่มีสิทธิขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนจะต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะ 4 ปี แผนการดำเนินงาน และแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมือง โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองนั้น เพื่อการดำเนินกิจการของตนในรอบปีถัดไปพร้อมรายการที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการจัดสรรเงินสนับสนุนพรรคการเมืองตามแบบที่คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองกำหนด และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเสนอขอรับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนฯ ในรอบปีถัดไป ภายในเดือนสิงหาคมของทุกปี หรือตามที่คณะกรรมการกองทุนฯ กำหนด

4. แผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมืองที่เสนอขอรับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง จะต้องกำหนดการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงินตามมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย

4.1 ค่าตอบแทนบุคลากรของพรรคการเมือง และค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากรทางการเมือง

4.2 ค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง

4.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554

---

[12] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “คู่มือการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองประจำปี 2557 เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, วันที่ 15 กรกฎาคม 2556), 6-8.

4.4 ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

4.5 ค่าใช้จ่ายในการให้ความรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง

ทั้งนี้ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจะต้องดำเนินการจัดทำโครงการตามแผนการใช้จ่ายเงินตามมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

5. พรรคการเมืองที่ไม่ส่งแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีภายในเวลาที่กำหนด พรรคการเมืองนั้นจะหมดสิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนในรอบปีถัดไป

6. เมื่อได้พรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับเงินสนับสนุน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะตรวจสอบคุณสมบัติของสาขาพรรค และวงเงินการชำระค่าบำรุงรายปีจากสมาชิกพรรคและคำนวณวงเงินสนับสนุนเสนอคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบวงเงินสนับสนุนที่พรรคการเมืองจะได้รับ และแจ้งพรรคการเมืองให้ปรับปรุงแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวงเงินที่ได้รับการจัดสรรต่อไป

7. พรรคการเมืองปรับปรุงแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีให้อยู่ภายในวงเงินที่ได้รับการจัดสรร และเป็นไปตามนโยบายและแนวทางการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมืองที่คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองกำหนด

8. คณะอนุกรรมการวิเคราะห์แผนการดำเนินงานประจำปีของพรรคการเมืองพิจารณาแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองว่าเป็นไปตามนโยบายและแนวทางการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมืองที่คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองกำหนด

9. คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมือง

10. คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเสนอ

11. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะแจ้งแบบอนุมัติการจัดสรรเงินตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมืองให้พรรคการเมืองทราบ

12. พรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุน และได้รับอนุมัติแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปี จะต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนภายในรอบปีปฏิทิน (ตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. – 31 ธ.ค.)

การบริจาคภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีให้แก่พรรคการเมือง ตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550[13]

มาตรา 58 การบริจาคโดยแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ให้กระทำได้โดยผู้เสียภาษีแต่ละคนอาจระบุชื่อพรรคการเมืองที่ประสงค์จะบริจาคภาษีให้ได้หนึ่งพรรคการเมืองปีละหนึ่งร้อยบาท ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยอธิบดีกรมสรรพากร

การแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่งมิให้นำไปหักเป็นค่าลดหย่อนตามมาตรา 61 ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามวรรคหนึ่งพร้อมจำนวนเงินที่ได้จากการแสดงเจตนาบริจาคทั้งหมดส่งให้นายทะเบียน และโอนเงินดังกล่าวให้กองทุนเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามมาตรานี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและกรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน

หลักเกณฑ์การบริจาค

1. ผู้บริจาคต้องเป็นบุคคลธรรมดา และมีสัญชาติไทย
2. ผู้บริจาคต้องมีภาษีที่ต้องชำระตั้งแต่ 100 บาท ขึ้นไป
3. กำหนดการยื่นแบบ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 มีนาคม ของทุกปี
4. สถานที่ยื่นแบบ ตามที่กรมสรรพากรกำหนด

ขั้นตอนการบริจาค

1. ยื่นความประสงค์ บริจาค หรือไม่บริจาค ในช่องที่กำหนดไว้ในแบบ ภ.ง.ด. 90, 91
2. ใส่รหัสพรรคการเมืองที่ต้องการบริจาคในช่องที่กำหนดไว้ในแบบ ภ.ง.ด. 90, 91
3. กรมสรรพากร จัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคเงินภาษี พร้อมจำนวนเงินภาษีที่ได้รับบริจาคส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองและโอนเงิน
4. กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง โอนเงินให้พรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคเงินภาษีตามจำนวนที่ได้รับจากกรมสรรพากร
5. พรรคการเมืองใดสิ้นสภาพ เลิก ยุบ ตามกฎหมายก่อนที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองดำเนินการโอนเงิน ภาษีที่ได้บริจาคให้พรรคการเมืองนั้นกลับคืนเป็นรายได้แผ่นดิน

---

[13] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานผลการปฏิบัติงานของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2558-2559,”, 33.

Ref. code: 25605903011160LXC

3.1.9 หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุน และคุณสมบัติของพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

มาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดให้พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนในเรื่องต่อไปนี้[14]

(1) ค่าไปรษณียากร

(2) ค่าโทรศัพท์ ค่าโทรคมนาคมอื่น

(3) การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ของพรรคการเมือง

(4) ค่าเช่าสำนักงานพรรคการเมือง หรือสาขาพรรคการเมือง

(5) ค่าสารณูปโภค

(6) ค่าเช่าสถานที่จัดประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือจัดประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมือง หรือเพื่อการหาเสียงการเลือกตั้ง

(7) การอื่นเพื่อให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร

การสนับสนุนตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และจำนวนค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด โดยให้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่เป็นจริงของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองประกอบด้วย ซึ่งพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนตามประกาศนี้จะต้องเป็นพรรคการเมืองที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. พรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการครบถ้วนตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

2. พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

3. พรรคการเมืองที่ไม่ได้รับการจัดสรรเงินเป็นรายปีตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554

4. เป็นพรรคการเมืองที่ยื่นคำขอรับการสนับสนุนภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

---

[14] เรื่องเดียวกัน, 28-29.

รายละเอียดเกณฑ์ในการจัดทำโครงการในแผนการดำเนินงานของพรรคการเมืองประจำปี[15]

กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานค่าใช้จ่ายในการจัดทำโครงการในแผนการดำเนินงานประจำปี เพื่อให้พรรคการเมืองได้ดำเนินการตามข้อ 34 ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 ดังนี้

(1) ค่าตอบแทนบุคลากรสำนักงานใหญ่ เป็นการสนับสนุนค่าตอบแทนบุคลากร โดยกำหนดอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ตามภารกิจและตามความจำเป็นในการบริหารจัดการของพรรคการเมือง และคำนึงถึงวงเงินที่พรรคได้รับการจัดสรรในแต่ละปีเป็นหลัก และจะต้องกำหนดหน้าที่และภารกิจของตำแหน่งที่จะขอรับการสนับสนุน รวมทั้งจะต้องมีวุฒิการศึกษาที่ตรงตามอัตราที่พรรคจัดจ้าง อาทิ ตำแหน่งนิติกร จะต้องมีวุฒิการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์ หรือเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี จะต้องมีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวกับการเงินและบัญชี รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 3.1 แสดงการสนับสนุนค่าตอบแทนบุคลากรประจำสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง

ตำแหน่ง	**วงเงินที่พรรคได้รับการจัดสรร/อัตรากำลังที่สนับสนุน (จำนวนเงิน/อัตรากำลัง)**			**อัตราเงินเดือน/ค่าจ้าง (บาท/เดือน)**
	น้อยกว่า 5,000,000	**5,000,000 ถึง 15,000,000**	**มากกว่า 15,000,000**	
1. ผู้อำนวยการพรรคฯ	1	1	1	ไม่เกิน 25,000
2. รอง ผอ.พรรคฯ	1	2	3	ไม่เกิน 20,000
3. นิติกร (ป.ตรี/ป.โท)	2	3	4	ปริญญาโท = 15,300 ปริญญาตรี = 11,680 ปวส. = 9,300 ปวท. = 8,640 ปวช. = 7,620 มัธยมต้น/มัธยมปลาย = **6,910**
4. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ปวส. (ป.ตรี/ป.โท)	2	3	4	
5.เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป (ป.ตรี/ป.โท)	2	3	4	
6. เจ้าหน้าที่ธุรการ มัธยมต้น/มัธยมปลาย/ ปวช./ ปวท./ปวส./ป.ตรี)	2	3	4	
รวม	**10**	**15**	**20**	

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง, วันที่ 27 กรกฎาคม 2555).

---

[15] เรื่องเดียวกัน, 17-22.

(2) ค่าตอบแทนบุคลากรสำนักงานสาขา

เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำสำนักงานสาขาพรรค โดยกำหนดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีหรือเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปหรือเจ้าหน้าธุรการได้ไม่เกินสาขาละ 1 อัตรา โดยระบุหน้าที่และภารกิจของตำแหน่งที่จะขอรับการสนับสนุน

(3) ค่าเช่าสำนักงานใหญ่

ให้การสนับสนุนค่าเช่าซึ่งไม่รวมค่าสาธารณูปโภคเท่าที่จ่ายจริงภายในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท/เดือน อย่างไรก็ตาม วงเงินสนับสนุนจะประเมินตามความเหมาะสมของอัตราค่าเช่าในแต่ละท้องถิ่นหรือสภาพสำนักงานใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง ทั้งนี้ จะต้องมีสถานที่เช่นตรงกับสถานที่ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจดแจ้งการจัดตั้ง และมีสัญญาเช่าสำนักงานที่ผู้แทนของพรรคการเมืองตามมาตรา 17 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เป็นผู้ลงนาม

(4) ค่าเช่าสำนักงานสาขา

ให้การสนับสนุนค่าเช่าซึ่งไม่รวมค่าสาธารณูปโภคเท่าที่จ่ายจริงภายในวงเงินไม่เกิน 5,000 บาท/เดือน อย่างไรก็ตาม วงเงินสนับสนุนจะประเมินตามอัตราค่าเช่าในแต่ละท้องถิ่นและสภาพสำนักงานสาขาพรรคการเมือง ทั้งนี้ สาขาพรรคการเมืองจะต้องมีลักษณะตามข้อ 29 ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 ดังนี้

(4.1) มีสมาชิกพรรคการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่า 200 คน และมีการจัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของสาขาพรรคการเมือง

(4.2) มีสถานที่ตั้งแยกจากการประกอบกิจการอื่นหรือที่อยู่อาศัยเป็นสัดส่วนและมีผู้ปฏิบัติงานของสาขาพรรคการเมือง

(4.3) มีการดำเนินการตามข้อบังคับพรรคการเมืองในรอบปีก่อนที่จะจัดสรร ซึ่งอย่างน้อยต้องมีการประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมือง หรือการประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบการเสนอชื่อบุคคลลงรับสมัครการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการประชุมคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง

(4.4) มีการให้ความรู้แก่สมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไป หรือการหาสมาชิกพรรคการเมืองเพิ่มเติม หรือดำเนินกิจการทางการเมืองอื่น

(5) การวางระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรค สนับสนุนการติดตั้งและพัฒนาระบบสารสนเทศ และฐานข้อมูลสมาชิกพรรค โดยพรรคการเมืองที่จะขอรับการสนับสนุนจะต้องมีการจัดทำแผนสารสนเทศ ระยะ 5-10 ปี ที่แสดงถึงความต้องการในการใช้งานของแต่ละปี รายละเอียดและเหตุผลในการขอรับการสนับสนุน และมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน

(6) การจัดพิมพ์เอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หรือการจัดทำซีดีจะต้องดำเนินการ ดังนี้

(6.1) รายละเอียดของเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ ซีดีของพรรคการเมืองจะต้องมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง อาทิ นโยบาย ข้อบังคับ ข้อมูลข่าวสาร หรือเป้าหมายการดำเนินกิจกรรมของพรรค เป็นต้น ทั้งนี้ ไม่สนับสนุนเอกสารหรือสิ่งพิมพ์หรือซีดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ที่เผยแพร่เป็นการทั่วไปแล้ว หรือหนังสือต่าง ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับนโยบายพรรคการเมือง

(6.2) สิ่งพิมพ์ หรือซีดี ต้องระบุวันเดือนปีที่ผลิต งบประมาณที่ใช้ในการผลิต และบริษัทที่ดำเนินการผลิต (ผู้รับจ้างผลิตต้องเป็นผู้ประกอบอาชีพรับผลิตสิ่งพิมพ์ หรือซีดี ดังกล่าวเป็นการทั่วไป) ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความเหมาะสม ความประหยัด และความคุ้มค่าของการผลิต

(7) ค่าสาธารณูปโภคและค่าไปรษณียากร ให้การสนับสนุนค่าสาธารณูปโภคและค่าไปรษณียากรของสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ทั้งนี้ ประเมินตามค่าใช้จ่ายที่จ่ายจริงของพรรคการเมืองในรอบปีที่ผ่านมา

(8) ค่าวัสดุและอุปกรณ์สำนักงาน ให้การสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์สำนักงานใหญ่พรรคการเมือง และสำนักงานสาขาพรรคการเมือง โดยวัสดุและอุปกรณ์จะต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นในการบริหารสำนักงานเท่านั้น (วัสดุ หมายถึง รายจ่ายเพื่อจัดหาสิ่งของซึ่งโดยสภาพเมื่อใช้แล้วย่อมสิ้นเปลืองหมดไป แปรสภาพ หรือไม่คงสภาพเดิม หรือสิ่งของที่มีลักษณะคงทุนถาวร และมีราคาต่อหน่วยหรือต่อชุดไม่เกิน 5,000 บาท)

(9) การจัดซื้อครุภัณฑ์ สนับสนุนการจัดซื้อครุภัณฑ์เฉพาะที่มีความจำเป็นในการบริหารสำนักงานใหญ่พรรค และสาขาพรรคการเมือง และไม่สนับสนุนครุภัณฑ์ประเภทงานบ้านงานครัว (ครุภัณฑ์ หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานมีลักษณะคงทน มีอายุการใช้งานเกินกว่า 1 ปี และมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000 ขึ้นไป) โดยพรรคจะต้องดำเนินการจัดทำบัญชีครุภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และหากต้องการจัดซื้อครุภัณฑ์เพิ่มเติมให้จัดส่งทะเบียนครุภัณฑ์ดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณา

(10) แผนการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้กำหนดเงื่อนไขสำหรับการดำเนินงานตามแผนการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา 52 ดังนี้

(10.1) การจัดทำโครงการในส่วนของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ให้พรรคการเมืองจัดทำโครงการที่ดำเนินการภายในประเทศเท่านั้น ส่วนเงินค่า

สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้น พรรคการเมืองไม่สามารถขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้

(10.2) การดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ จะดำเนินการได้ภายใต้กำหนดระยะเวลาตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ดังนี้

(ก) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้เริ่มดำเนินการได้ตั้งแต่เก้าสิบวันก่อนวันครบอายุจนถึงวันเลือกตั้ง

(ข) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากเหตุอื่นนอกจาก (ก) ให้เริ่มดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันเลือกตั้ง

(10.3) การใช้จ่ายตามโครงการจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาบัญญัติไว้เท่านั้น

(10.4) พรรคการเมืองที่จัดทำโครงการจะต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อหรือแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(10.5) การใช้จ่ายเงินตามโครงการจะต้องไม่ขัดต่อประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนดต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนด

(10.6) ค่าใช้จ่ายที่พรรคการเมืองสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเป็นการทั่วไป จะต้องลงบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

(11) การใช้สื่อต่าง ๆ

กรณีการสนับสนุนการใช้สื่อของพรรคการเมือง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง มีหลักเกณฑ์การให้การสนับสนุนและส่งเสริมพรรคการเมืองใช้สื่อ ดังนี้

(11.1) การดำเนินการผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสถานีวิทยุกระจายเสียง และสถานีวิทยุโทรทัศน์ สนับสนุนเฉพาะค่าใช้จ่ายในการผลิตสื่อหรือค่าจัดทำเนื้อหา ส่วนค่าใช้จ่ายในการเช่าเวลาให้พรรคการเมืองออกค่าใช้จ่ายเอง

(11.2) เนื้อหาสาระ

(11.2.1) ต้องเป็นการให้ความรู้ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมตามแนวนโยบายของพรรคการเมือง

(11.2.2) ต้องไม่มีถ้อยคำใส่ร้าย เสียดสี ผู้หนึ่งผู้ใดให้ได้รับความเสียหาย

(11.2.3) ต้องไม่วิพากษ์วิจารณ์การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองอื่น

(11.2.4) การใช้สื่อที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนจะต้องงดเว้นการดำเนินการในกรณีที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันประกาศ

ผลการเลือกตั้ง ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดกรณีกระทำผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(12) การจัดประชุม อบรม หรือสัมมนา

การจัดทำโครงการที่มีลักษณะเป็นการจัดประชุม อบรม หรือสัมมนา พรรคการเมืองสามารถกำหนดรายการค่าใช้จ่ายได้ 2 แบบ ทั้งนี้ ตามหลักฐานที่เบิกจ่ายจริง ดังนี้

(12.1) การกำหนดรายการค่าใช้จ่ายแบบแยกรายละเอียด ดังนี้

(12.1.1) กำหนดรายการค่าใช้จ่าย/คน ไม่เกินอัตราที่กำหนดตามตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประชุม อบรม สัมมนา

รายการ	**สถานที่ของพรรค/ราชการ/สาธารณะ/หมู่บ้าน/โรงเรียน ฯลฯ (บาท)**		**โรงแรม/สถานที่รับจัดเลี้ยง (บาท)**	
ค่าอาหาร	จัดไม่ครบทุกมื้อ ไม่เกิน 150/มื้อ	จัดไม่ครบทุกมื้อ ไม่เกิน 500/วัน	จัดไม่ครบทุกมื้อ ไม่เกิน 300/มื้อ	จัดครบทุกมื้อ ไม่เกิน 800/วัน
ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม	ไม่เกิน 30 /ครั้ง		ไม่เกิน 50 /ครั้ง	
ค่าเช่าที่พัก บาท/คืน/คน	อัตราค่าเช่าที่พัก ตามที่สถานที่พักแรมเรียกเก็บไม่เกิน 550/คืน/คน			
ค่าตอบแทนวิทยากร	วิทยากรที่เป็นข้าราชการประจำ ชั่วโมงละไม่เกิน 600 บาท และบุคคลที่ไม่ใช่ข้าราชการประจำ ให้จ่ายเพิ่มอีกหนึ่งเท่า			

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, วันที่ 27 กรกฎาคม 2555).

หมายเหตุ : กรณีการจัดเลี้ยงอาหารครบทุกมื้อ หมายถึง การจัดเลี้ยงอาหารมื้อเช้า กลางวัน และเย็น

ทั้งนี้ ค่าตอบแทนวิทยากร กรณีที่เป็นวิทยากรภายนอกขอให้พรรคการเมืองคำนึงถึงความรู้ความสามารถของวิทยากรด้วย และกรณีผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง (คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง คณะกรรมการนโยบายพรรคการเมือง คณะกรรมการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง) และเจ้าหน้าที่พรรคไม่สามารถรับค่าตอบแทนวิทยากรได้

Ref. code: 25605903011160LXC

(12.1.2) การสนับสนุนค่าพาหนะเดินทาง

(1) ในการประมาณการงบประมาณค่าใช้จ่ายในโครงการเกี่ยวกับการสนับสนุนค่าพาหนะเดินทางรายบุคคลให้ประมาณการค่าใช้จ่าย ดังนี้

(1.1) ผู้เข้าร่วมประชุมอยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัดที่ดำเนินการสนับสนุนไม่เกิน 200 บาท/คน

(1.2) ผู้เข้าร่วมประชุมอยู่นอกเขตพื้นที่ของจังหวัดที่ดำเนินการสนับสนุนไม่เกิน 500 บาท/ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายที่กำหนดใช้สำหรับประมาณการค่าใช้จ่ายในโครงการและเมื่อได้รับอนุมัติโครงการแล้วการจ่ายค่าพาหนะให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมตามข้อ (1.1) และ (1.2) พรรคการเมืองสามารถถัวจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริงภายในวงเงินที่ได้รับการจัดสรร

(1.3) การสนับสนุนค่าพาหนะเดินทางเป็นหมู่คณะให้จ้างเหมาและคำนึงถึงระยะทางที่เดินทาง

(12.1.3) ค่าเบี้ยเลี้ยงบุคลากร อัตราวันละ 200 บาท/คน

(12.1.4) ค่าวัสดุ และอุปกรณ์ การสนับสนุนจะต้องเป็นวัสดุและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดประชุม อบรม สัมมนา อาทิ กระดาษ ดินสอ ปากกา เป็นต้น ทั้งนี้ พรรคจะต้องระบุรายละเอียดในแต่ละรายการค่าใช้จ่ายด้วย โดยพรรคต้องคำนึงถึงความประหยัดและความคุ้มค่าในการจัดซื้อเป็นสำคัญ

(12.1.5) ค่าจ้างเหมาบริการ การสนับสนุนค่าจ้างเหมาบริการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประชุม อบรม สัมมนา อาทิ ค่าจัดหรือตกแต่งสถานที่ ค่าทำความสะอาด ค่าถ่ายภาพหรือวีดีโอ ค่าเช่าเครื่องเสียง เป็นต้น ทั้งนี้ พรรคจะต้องระบุรายละเอียดในแต่ละรายการค่าใช้จ่ายด้วย

(12.1.6) ค่าเช่าสถานที่ ให้การสนับสนุนค่าเช่าสถานที่จัดประชุม อบรม สัมมนา เท่าที่จ่ายจริง

(12.1.7) การกำหนดรายการค่าใช้จ่ายแบบถัวจ่ายรายบุคคล ตามหลักฐานที่เบิกจ่ายจริงในแต่ละรายการค่าใช้จ่าย ดังนี้

(1) ครึ่งวัน สนับสนุนเฉพาะค่าเช่าสถานที่ ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าตอบแทนวิทยากร และค่าพาหนะเดินทาง โดยสามารถถัวจ่ายรายบุคคล ๆ ละ 200 บาท

(2) หนึ่งวัน สนับสนุนค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าเช่าสถานที่ ค่าเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าพาหนะเดินทาง และค่าจ้างเหมาบริการ โดยถัวจ่ายรายบุคคล ๆ ละ 600 บาท

(3) เกินหนึ่งวัน สนับสนุนค่าที่พัก (550 บาท/คืน) + ค่าถัวจ่ายต่อหัว (600 บาท/คน/วัน)

3.1.10 การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน [16]

พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจะต้องใช้จ่ายเงินและจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปตามมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และแบบที่คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองกำหนด

3.1.11 มาตรการทางกฎหมายกรณีมีการฝ่าฝืน[17]

3.1.11.1 การเรียกคืนเงินสนับสนุน

พรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะต้องดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีของพรรคการเมือง ที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองและจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 หากมีการฝ่าฝืน อาจถูกเรียกคืนเงินสนับสนุนตามหมวด 8 ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 เมื่อพรรคการเมืองดำเนินการให้ปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

(1) ไม่ดำเนินการตามมาตรา 44 มาตรา 45 มาตรา 46 หรือมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ให้นายทะเบียนเรียกคืนเงินสนับสนุนที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนในปีที่มีการดำเนินการดังกล่าวตามมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และข้อ 62 ของประกาศฯ และให้พรรคการเมืองส่งคืนเงินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1.1) กรณีไม่ดำเนินการตามมาตรา 44 และการลงบัญชีไม่ถูกต้องตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เช่น การลงรายการบัญชีต้องมีเอสารประกอบการลงบัญชีที่ถูกต้องสมบูรณ์โดยครบถ้วน และลงรายการภายในระยะเวลาที่กำหนด เป็นต้น ให้เรียกคืนเงินสนับสนุนตามจำนวนเงินที่ลงบัญชีของพรรคการเมืองหรือบัญชีของสาขาพรรคการเมืองไม่ถูกต้อง และคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือประธานสาขาพรรคการเมืองต้อชำระค่าปรับทางปกครองไม่เกิน 100,000 บาท ตามมาตรา 126 แห่งพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

---

[16] เรื่องเดียวกัน, 8.

[17] เรื่องเดียวกัน, 8-11.

(1.2) กรณีพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองไม่ดำเนินการตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เช่น พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทิน การปิดบัญชีให้จัดทำงบการเงิน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบดุลและงบรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง และมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี เป็นต้น ให้เรียกคืนเงินสนับสนุนตามจำนวนเงินที่ได้เบิกจ่ายจากกองทุนในปีที่มีเหตุดังกล่าวทั้งหมด และคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือประธานสาขาพรรคการเมืองต้องชำระค่าปรับทางปกครองไม่เกิน 100,000 บาท ตามมาตรา 126 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

(1.3) กรณีพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการตามมาตรา 47 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เช่น งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความถูกต้องร่วมกับเหรัญญิกพรรคการเมือง และส่งงบการเงินต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ เป็นต้น ให้นายทะเบียนเรียกคืนเงินสนับสนุนให้แก่กองทุนเว้นแต่ในกรณีที่พรรคการเมืองได้ดำเนินการแล้วมีเหตุบกพร่องผิดพลาดที่ไม่ใช่สาระสำคัญหรือมีเหตุสมควรอื่นใด นายทะเบียนอาจพิจารณาการเรียกคืนเงินสนับสนุนพร้อมดอกเบี้ยตามกฎหมายดังกล่าวตามที่เห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ การพิจารณาโทษทางปกครองให้ดำเนินการตามมาตรา 123 และมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

ให้นายทะเบียนแจ้งพรรคการเมือง ตามวรรคหนึ่ง ส่งคืนเงินสนับสนุนให้แก่กองทุนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(2) ไม่ดำเนินการตามแผนการดำเนินงานประจำปีและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปี ตามมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ให้นายทะเบียนเรียกคืนเงินสนับสนุนตามมาตรา 83 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และข้อ 63 ของประกาศฯ ที่ได้ใช้จ่ายไม่ถูกต้องซึ่งได้เบิกจ่ายจากกองทุนในปีที่มีเหตุดังกล่าว และให้พรรคการเมืองส่งคืนเงินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(3) ไม่ใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ให้นายทะเบียนเรียกคืนเงินสนับสนุนที่ใช้จ่ายไม่ถูกต้องซึ่งได้เบิกจ่ายจากกองทุนในปีที่ดำเนินการดังกล่าวตามข้อ 64 ของประกาศฯ และให้พรรคการเมืองส่งคืนเงินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(4) อยู่ในระหว่างที่นายทะเบียนพิจารณาเหตุที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพหรือเลิกพรรคการเมือง หรืออยู่ระหว่างที่นายทะเบียนหรืออัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้พรรคการเมืองนั้นระงับการดำเนินงานและการใช้จ่ายเงินตามแผนการดำเนินงานประจำปี และแผนการใช้จ่ายเงินประจำปี และให้พรรคการเมืองนั้นส่งคืนเงินสนับสนุนที่เหลือจากการใช้จ่ายตามข้อ 65 ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 ต่อนายทะเบียนพร้อมกับรายงานการใช้จ่ายเงินตามแผนการดำเนินงานประจำปี และแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีที่ได้ดำเนินการไปแล้ว และให้พรรคการเมืองส่งคืนเงินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ทั้งนี้ ในกรณีที่นายทะเบียนหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้พรรคการเมืองที่มีเหตุตามวรรคหนึ่ง ไม่สิ้นสภาพหรือไม่ยกเลิกหรือไม่ยุบพรรคการเมืองใดแล้วแต่กรณี ให้พรรคการเมืองนั้นสามารถเบิกจ่ายเงินที่ได้ส่งคืนตามวรรคหนึ่งและเงินคงเหลือที่ยังมิได้เบิกจ่ายในปีนั้น โดยพรรคการเมืองดังกล่าวต้องดำเนินการตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินประจำปีที่เคยได้รับการอนุมัติ และการใช้จ่ายเงินต้องอยู่ภายในปีที่ได้รับการอนุมัติด้วย

(5) ไม่คืนเงินเหลือจ่ายตามข้อ 61 (6) ของประกาศฯ ให้นายทะเบียนเรียกคืนเงินเหลือจ่ายให้แก่กองทุนตามที่พรรคการเมืองรายงานเงินคงเหลือพร้อมดอกผล ณ วันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ได้รับการจัดสรรตามข้อ 66 ของประกาศฯ และให้พรรคการเมืองส่งคืนเงินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

3.1.11.2 การชำระดอกเบี้ย

พรรคการเมืองที่ถูกเรียกคืนเงินสนับสนุนตามข้อ 3.1.11.1 (1) (1.1) และ (1.2) และ (2) (3) และ (5) จะต้องถูกเรียกคืนเงินสนับสนุน พร้อมดอกเบี้ยตามกฎหมายคืนให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

3.1.11.3 การดำเนินคดีแพ่ง

กรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการตามที่นายทะเบียนเรียกคืนเงินสนับสนุนตามหมวด 8 การเรียกคืนเงินสนับสนุน ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินคดีแพ่ง ตามข้อ 67 ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554

3.1.11.4 ความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม

พรรคการเมืองใดไม่คืนเงินสนับสนุนแก่กองทุนตามหมวด 8 การเรียกคืนเงินสนับสนุนของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นร่วมรับผิดชอบชดใช้เงินคืนแก่กองทุนอย่างลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 86 แห่ง

Ref. code: 25605903011160LXC

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และข้อ 68 ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554

3.1.11.5 การชะลอการเบิกจ่ายเงิน

หากมีเหตุแห่งการเรียกคืนเงิน หรือพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนดำเนินการอื่นใดอันอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่กองทุน พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนอาจถูกชะลอการเบิกจ่ายเงินตามข้อ 70 ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554

3.1.11.6 การยุบพรรคการเมือง

พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนที่ 4 การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ และส่วนที่ 5 การใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง ของหมวด 3 การเงินและการสนับสนุนพรรคการเมือง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ตามมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ซึ่งหากพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการ ให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 93 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา 98 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

3.2 ข้อมูลการจัดสรรเงินสนับสนุนให้กับพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ระหว่าง พ.ศ. 2542 - 2550

นับตั้งแต่ปี 2542 -2550 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดสรรเงินสนับสนุนพรรคการเมืองให้กับพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ดังนี้

3.2.1 พรรคคนขอปลดหนี้

พรรคคนขอปลดหนี้ (อังกฤษ: Khonkhopodnee Party (KPN) ย่อ คปน ซึ่งเดิมมีชื่อพรรคว่า “เกษตรมหาชน, คนขอปลดหนี้, ไทเป็นไท, ไทยเป็นไท และกลับไปใช้ชื่อพรรคคนขอ ปลดหนี้อีกครั้ง”) จัดตั้งเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2541 โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน 13 คน นายพงศ์สุชิน วีระกิธพานิช เป็นหัวหน้าพรรค และนายบุญอุดม ใจหล้า เป็นเลขาธิการพรรค

พรรคมีสมาชิกที่ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ จำนวน 326,782 คน มีสาขาพรรค จำนวน 1 สาขา ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ เลขที่ 81/9-10 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านกร่าง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย 64170

พรรคคนขอปลดหนี้เป็นพรรคการเมืองขนาดเล็กที่มีการดำเนินการเป็นระยะเวลาหลายปี ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 1-2/2559 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2559 มีคำสั่งยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 93 ประกอบมาตรา 82 เนื่องจากไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2554 และรอบปี พ.ศ. 2555 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

3.2.1.1 ข้อมูลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2542 ของพรรคคนขอปลดหนี้ มีดังนี้[18]

ในรอบปี พ.ศ. 2542 พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการสนับสนุนเงินเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนี้

(1) ได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน 3 โครงการ งบประมาณ 2,412,600 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ ได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ รวม 3 โครงการ งบประมาณ 2,561,653.77 บาท คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พร้อมดอกเบี้ย จำนวน 2,637.19 บาท

ตารางที่ 3.3 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2542 ของพรรคคนขอปลดหนี้

จำนวนโครงการและแผนงานที่ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนประจำปี 2542	งบประมาณ (บาท)	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)	เงินคงเหลือที่ได้ส่งคืนกองทุนพร้อมดอกเบี้ย (บาท)
จำนวน 3 โครงการ	2,412,600	2,561,653.77	2,637.19
รวม	**2,412,600**	**2,561,653.77**	**2,637.19**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

[18] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2543,”, 123.

(2) ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เพื่อดำเนินกิจการทางการเมือง ประจำปี 2542 วงเงิน 1,354,677 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ได้ขอเบิกเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง รวมทั้งสิ้น 307,983.69 บาท แบ่งออกได้ดังนี้

ตารางที่ 3.4 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี 2542

รายการที่ได้รับการจัดสรร ประจำปี 2542	**วงเงินที่ได้รับการจัดสรร (บาท)**	**จำนวนเงินที่เบิกจากกองทุน (บาท)**
1. ค่าไปรษณียากร	451,559	71,899
2. ค่าโทรศัพท์	451,559	123,886.51
3. ค่าไฟฟ้า	301,039	94,090.98
4. ค่าน้ำประปา	150,520	18,107.20
รวม	**1,354,677**	**307,983.69**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548," (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

3.2.1.2 ข้อมูลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2543 ของพรรคคนขอปลดหนี้ มีดังนี้[19]

ในรอบปี พ.ศ. 2543 พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการสนับสนุนเงินเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนี้

(1) ได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน 4 โครงการ งบประมาณ 8,582,900 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ ได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ รวม 4 โครงการ งบประมาณ 7,951,750 บาท คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พร้อมดอกเบี้ย จำนวน 645,749.24 บาท

[19] เรื่องเดียวกัน, 272.

Ref. code: 25605903011160LXC

ตารางที่ 3.5 แสดงการการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2543 ของพรรคคนขอปลดหนี้

จำนวนโครงการและแผนงานที่ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ประจำปี 2543	**งบประมาณ (บาท)**	**งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)**	**เงินคงเหลือที่ได้ส่งคืนกองทุนพร้อมดอกเบี้ย (บาท)**
จำนวน 4 โครงการ	8,582,900	7,951,750	645,749.24
รวม	**8,582,900**	**7,951,750**	**645,749.24**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548," (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

(2) ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เพื่อดำเนินกิจการทางการเมือง ประจำปี 2543 วงเงิน - บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ได้ขอเบิกเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง รวมทั้งสิ้น - บาท แบ่งออกได้ดังนี้

ตารางที่ 3.6 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี 2543

รายการที่ได้รับการจัดสรร ประจำปี 2543	**วงเงินที่ได้รับการจัดสรร (บาท)**	**จำนวนเงินที่เบิกจากกองทุน (บาท)**
1. ค่าไปรษณียากร	-	-
2. ค่าโทรศัพท์	-	-
3. ค่าไฟฟ้า	-	-
4. ค่าน้ำประปา	-	-
รวม	**-**	**-**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548," (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

3.2.1.3 ข้อมูลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2544 ของพรรคคนขอปลดหนี้ มีดังนี้[20]

ในรอบปี พ.ศ. 2544 พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการสนับสนุนเงินเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนี้

(1) ได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน 5 โครงการ งบประมาณ 7,104,000 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ ได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ รวม 5 โครงการ งบประมาณ 7,046,612 บาท คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พร้อมดอกเบี้ย จำนวน 63,456.24 บาท

ตารางที่ 3.7 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2544 ของพรรคคนขอปลดหนี้

จำนวนโครงการและแผนงานที่ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ประจำปี 2544	**งบประมาณ (บาท)**	**งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)**	**เงินคงเหลือที่ได้ส่งคืนกองทุนพร้อมดอกเบี้ย (บาท)**
จำนวน 5 โครงการ	7,104,000	7,046,612	63,456.24
รวม	**7,104,000**	**7,046,612**	**63,456.24**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548," (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

(2) ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เพื่อดำเนินกิจการทางการเมือง ประจำปี 2544 วงเงิน 2,323,347.62 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ได้ขอเบิกเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง รวมทั้งสิ้น 1,556,762.99 บาท คงเหลือเงินที่ไม่ได้เบิกจ่าย 2,681,735.95 บาท แบ่งออกได้ดังนี้

[20] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2554,", 83.

ตารางที่ 3.8 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี 2544

งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคประจำปี 2544 (บาท)	**จำนวนเงินที่เบิกจากกองทุน (บาท)**	**เงินคงเหลือที่ไม่ได้เบิกจ่าย (บาท)**
2,323,347.62	**1,556,762.99**	**2,681,735.95**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548," (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

3.2.1.4 ข้อมูลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2545 ของพรรคคนขอปลดหนี้ มีดังนี้ [21]

ในรอบปี พ.ศ. 2545 พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการสนับสนุนเงินเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนี้

(1) ได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน 10 โครงการ งบประมาณ 4,712,800 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ ได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ รวม 10 โครงการ งบประมาณ 4,712,800 บาท คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พร้อมดอกเบี้ย จำนวน 130,936.50 บาท

ตารางที่ 3.9 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2545 ของพรรคคนขอปลดหนี้

จำนวนโครงการและแผนงานที่ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนประจำปี 2545	**งบประมาณ (บาท)**	**งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)**	**เงินคงเหลือที่ได้ส่งคืนกองทุนพร้อมดอกเบี้ย (บาท)**
จำนวน 10 โครงการ	4,712,800	4,712,800	130,936.50
รวม	**4,712,800**	**4,712,800**	**130,936.50**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548," (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

---

[21] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2545-2546," , 136.

(2) ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เพื่อดำเนินกิจการทางการเมือง ประจำปี 2545 วงเงิน 2,290,378 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ได้ขอเบิกเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง รวมทั้งสิ้น 2,075,125.52 บาท คงเหลือเงินที่ไม่ได้เบิกจ่าย 215,252.48 บาท แบ่งออกได้ดังนี้

ตารางที่ 3.10 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค พ.ศ. 2545

งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี 2545 (บาท)	จำนวนเงินที่เบิกจากกองทุน (บาท)	เงินคงเหลือที่ไม่ได้เบิกจ่าย (บาท)
2,290,378	**2,075,125.52**	**215,252.48**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

3.2.1.5 ข้อมูลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2546 ของพรรคคนขอปลดหนี้ มีดังนี้ [22]

ในรอบปี พ.ศ. 2546 พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการสนับสนุนเงินเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนี้

(1) ได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน 12 โครงการ งบประมาณ 5,738,000 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ ได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ รวม 12 โครงการ งบประมาณ 5,738,000 บาท คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พร้อมดอกเบี้ย จำนวน - บาท

---

[22] เรื่องเดียวกัน, 209.

ตารางที่ 3.11 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2546 ของพรรคคนขอปลดหนี้

จำนวนโครงการและแผนงานที่ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ประจำปี 2546	**งบประมาณ (บาท)**	**งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)**	**เงินคงเหลือที่ได้ส่งคืนกองทุนพร้อมดอกเบี้ย (บาท)**
จำนวน 12 โครงการ	5,738,000	5,738,000	-
รวม	**5,738,000**	**5,738,000**	**-**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

(2) ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เพื่อดำเนินกิจการทางการเมือง ประจำปี 2546 วงเงิน 2,561,869 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ได้ขอเบิกเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง รวมทั้งสิ้น 2,032,811.57 บาท คงเหลือเงินที่ไม่ได้เบิกจ่าย 529,057.43 บาท แบ่งออกได้ดังนี้

ตารางที่ 3.12 แสดงการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค พ.ศ. 2546

งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคประจำปี 2546 (บาท)	**จำนวนเงินที่เบิกจากกองทุน (บาท)**	**เงินคงเหลือที่ไม่ได้เบิกจ่าย (บาท)**
2,561,869	**2,032,811.57**	**529,057.43**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

3.2.1.6 ข้อมูลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2547 ของพรรคคนขอปลดหนี้ มีดังนี้ [23]

ในรอบปี พ.ศ. 2547 พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการสนับสนุนเงินเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน 6 โครงการ งบประมาณ 6,995,400 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ ได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ รวม 6 โครงการ งบประมาณ 6,995,400 บาท คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พร้อมดอกเบี้ย จำนวน 44,734.34 บาท

ได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้

ตารางที่ 3.13 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2547 ของพรรคคนขอปลดหนี้

จำนวนโครงการและแผนงานที่ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ประจำปี 2547	**งบประมาณ (บาท)**	**งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)**	**เงินคงเหลือที่ได้ส่งคืนกองทุนพร้อมดอกเบี้ย (บาท)**
จำนวน 6 โครงการ	6,995,400	6,995,400	44,734.34
รวม	**6,995,400**	**6,995,400**	**44,734.34**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

หมายเหตุ : การสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค

การดำเนินการตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้พิจารณาและเห็นควรยกเลิกการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคประจำปี 2547 ให้แก่พรรคการเมือง เนื่องจากค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ควรเป็นภาระหน้าที่ของพรรคการเมืองเอง และนำเงินดังกล่าวไปรวมกับ

[23] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2547,”, 82.

Ref. code: 25605903011160LXC

เงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมืองมากกว่า [24]

3.2.1.7 ข้อมูลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2548 ของพรรคคนขอปลดหนี้ มีดังนี้ [25]

ในรอบปี พ.ศ. 2548 พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการสนับสนุนเงินเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน 10 โครงการ งบประมาณ 9,942,900 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ ได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ รวม 10 โครงการ งบประมาณ 9,942,900 บาท คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พร้อมดอกเบี้ย จำนวน 100,947.83 บาท

การสนับสนุนจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้

ตารางที่ 3.14 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2548 ของพรรคคนขอปลดหนี้

จำนวนโครงการและแผนงานที่ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ประจำปี 2548	งบประมาณ บาท)	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)	เงินคงเหลือที่ได้ส่งคืกองทุนพร้อมดอกเบี้ย (บาท)
จำนวน 10 โครงการ	9,942,900	9,942,900	100,947.83
รวม	9,942,900	9,942,900	100,947.83

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2542-2548,” (รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2548).

---

[24] เรื่องเดียวกัน, 14.

[25] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2548,”, 83.

Ref. code: 25605903011160LXC

3.2.1.8 ข้อมูลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2549 ของพรรคคนขอปลดหนี้ มีดังนี้ [26]

ในรอบปี พ.ศ. 2549 พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการสนับสนุนเงินเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน 12 โครงการ งบประมาณ 16,306,300 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ ได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ รวม 12 โครงการ งบประมาณ 16,306,300 บาท คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พร้อมดอกเบี้ย จำนวน – บาท

ได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้

ตารางที่ 3.15 แสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2549 ของพรรคคนขอปลดหนี้

จำนวนโครงการและแผนงานที่ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ประจำปี 2549	งบประมาณ บาท)	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)	เงินคงเหลือที่ได้ส่งคืนกองทุนพร้อมดอกเบี้ย (บาท)
จำนวน 12 โครงการ	16,306,300	16,306,300	-
รวม	16,306,300	16,306,300	-

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, “โครงการวิจัยประเมินผลการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2549,” (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์, สถาบันพระปกเกล้า, 2550).

3.2.1.9 ข้อมูลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2550 ของพรรคคนขอปลดหนี้ มีดังนี้

ในรอบปี พ.ศ. 2550 พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการสนับสนุนเงินเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการและแผนงานของพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน - โครงการ งบประมาณ - บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ รวม - โครงการ งบประมาณ - บาท คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พร้อมดอกเบี้ย จำนวน – บาท

---

[26] สถาบันพระปกเกล้า, “โครงการวิจัยประเมินผลการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2549 (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์, สถาบันพระปกเกล้า, 2550), 135.

หมายเหตุ : เนื่องจากเกิดปัญหาวิกฤตการเมืองในระหว่างปีและต่อมาเกิดการยึดอำนาจ เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) และคณะปฏิรูปการปกครองฯ ได้มีคำสั่งให้พรรคการเมืองทั้งหลายระงับการทำกิจกรรมทางการเมืองชั่วคราว[27]

3.2.2 พรรคพลังชล

พรรคพลังชล (อังกฤษ: Phalang Chon Party (PC) ย่อ พช.) จัดตั้งเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน 8 คน นายสนธยา คุณปลื้ม เป็นหัวหน้าพรรค และนายพันธุ์ศักดิ์ เกตุวัตถา เป็นเลขาธิการพรรค พรรคมีสมาชิกที่ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ จำนวน 10,807 คน มีสาขาพรรคจำนวน 4 สาขา ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ เลขที่ 36/2 ถนนบางแสนล่าง ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20130

ทั้งนี้ พรรคพลังชล ได้รับการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 ในระหว่างปี 2542–2550 จึงไม่ปรากฏข้อมูลการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง [28]

3.3 ข้อมูลการจัดสรรเงินสนับสนุนให้กับพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2551-2556

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดสรรเงินสนับสนุนพรรคการเมืองให้กับพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 โดยแบ่งการสนับสนุนออกเป็น 3 ส่วน ตามมาตรา 75 มาตรา 76 และมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ดังนี้

3.3.1 การสนับสนุนเงินเป็นรายปีตามแผนการดำเนินงานของพรรคการเมืองประจำปี ตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ของพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ประจำปีงบประมาณ 2551-2556

---

[27] เรื่องเดียวกัน, 98.

[28] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “ข้อมูลพรรคการเมือง,” *เอกสารภายในสำนักกิจการพรรคการเมือง* (วันที่ 27 กันยายน 2560), 7.

ตารางที่ 3.16 แสดงการงบประมาณของพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ประจำปี 2551-2556

ลำดับที่	ชื่อพรรค	วงเงินที่ได้รับการสนับสนุน	วงเงินที่เบิกจ่าย	เงินคงเหลือที่ได้ส่งคืนกองทุนพร้อมดอกเบี้ย (บาท)
1	คนขอปลดหนี้	-	-	-
2	พลังชล	-	-	-

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, "โครงการวิจัยประเมินผลการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2549," (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์, สถาบันพระปกเกล้า, 2550).

ในปีงบประมาณ 2551-2556 ไม่ปรากฏข้อมูลว่าพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด

3.3.2 การสนับสนุนเงินสมทบการบริจาคโดยแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ตามมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

เป็นการสนับสนุนพรรคการเมืองตามมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะสนับสนุนเงินเป็นรายปีให้กับพรรคการเมือง โดยเป็นการสมทบเงินที่ได้จากการบริจาคโดยแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ตามมาตรา 58 เป็นเงินสมทบให้พรรคการเมืองนำไปเป็นค่าใช้จ่ายตามแผนงานและโครงการตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 75[29]

---

[29] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, "โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2556," (งานวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556), 35.

Ref. code: 25605903011160LXC

ตารางที่ 3.17 แสดงการสมทบเงินที่ได้จากการบริจาคประมาณประจำปี 2551-2556

ลำดับที่	ชื่อพรรค	วงเงินที่ได้รับการสนับสนุนสมทบในแต่ละปี (บาท)						หมายเหตุ
		2551	2552	2553	2554	2555	2556	
1	คนขอปลดหนี้						-	
2	พลังชล						1,035	

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, “โครงการวิจัยประเมินผลการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2549,” (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์, สถาบันพระปกเกล้า, 2550).

3.3.3 พรรคการเมืองและจำนวนเงินที่พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนตามมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

เป็นการสนับสนุนค่าไปรษณียากร ค่าโทรศัพท์ หรือค่าโทรคมนาคมอื่น ๆ การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ของพรรคการเมือง ค่าเช่าสำนักงานพรรคการเมือง หรือสาขาพรรคการเมือง ค่าสาธารณูปโภค ค่าเช่าสถานที่จัดประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือจัดประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมือง หรือเพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง และการอื่นเพื่อให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจการทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร[30]

ตารางที่ 3.18 แสดงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ งบประมาณประจำปี 2551-2556

ลำดับ	ชื่อพรรค	วงเงินที่ได้รับการสนับสนุนในแต่ละปี (บาท)						หมายเหตุ
		2551	2552	2553	2554	2555	2556	
1	คนขอปลดหนี้	175,000	250,000	376,160	704,000	674,000	703,920	ปี 2556 ไม่ได้เบิกเงิน เนื่องจากถูกชะลอการใช้จ่ายเงิน
2	พลังชล					659,280	675,440	เบิกจ่ายแล้ว

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, “โครงการวิจัยประเมินผลการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2549,” (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์, สถาบันพระปกเกล้า, 2550).

---

[30] เรื่องเดียวกัน, 35-36.

Ref. code: 25605903011160LXC

3.4 การห้ามดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2557

นับตั้งแต่ปี 2557 ถึงปัจจุบัน กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมิได้ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เป็นผลให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 สิ้นสุดลง และต่อมาได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2557 กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มีผลบังคับใช้ต่อเนื่องต่อไป โดยมิได้สะดุดลงจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก ทั้งนี้ ห้ามมิให้พรรคการเมืองที่มีอยู่แล้วดำเนินการประชุมหรือดำเนินกิจการใด ๆ ในทางการเมืองและการดำเนินการเพื่อจัดตั้งหรือจดทะเบียนพรรคการเมืองให้ระงับไว้เป็นการชั่วคราว รวมทั้งให้ระงับการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราวด้วย[31]

3.5 สถานะความเป็นพรรคการเมืองของพรรคคนขอปลดหนี้

พรรคคนขอปลดหนี้ จัดตั้งเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2541 โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวน 13 คน นายพงศ์สุชิน วีระกิธพานิช เป็นหัวหน้าพรรค และนายบุญอุดม ใจหล้า เป็นเลขาธิการพรรค ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ เลขที่ 81/9-10 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านกร่าง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย 64170 พรรคคนขอปลดหนี้มีสมาชิกที่ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ จำนวน 326,782 คน มีสาขาพรรคจำนวน 1 สาขา (เดิมในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2541-2549 พรรคคนขอปลดหนี้ มีสมาชิกจำนวน 870,652 คน มีสาขาพรรคจำนวน 233 สาขา[32] แต่ภายหลังได้แจ้งขอเลิกสาขาพรรคจำนวนมาก จึงเหลือเพียง 1 สาขา) นับตั้งแต่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง สมาชิกพรรคคนขอปลดหนี้ยังไม่เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด

ในปี พ.ศ. 2556 พรรคคนขอปลดหนี้ได้ยื่นแผนการดำเนินงานและแผนค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองประจำปีต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

---

[31] ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 131 ตอนพิเศษ 105 ง (วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2557)

[32] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “ข้อมูลพรรคการเมือง,” *เอกสารภายในสำนักกิจการพรรคการเมือง* (วันที่ 31 ธันวาคม 2540 - วันที่ 15 ธันวาคม 2559).

(กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง) เพื่อขอรับการจัดสรรเงินสนับสนุนในวงเงิน 703,920 บาท ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนดังกล่าวแล้วและอยู่ระหว่างรอการเบิกจ่ายเงิน ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคคนขอปลดหนี้ในรอบปี พ.ศ. 2554 และรอบปี พ.ศ. 2555 แล้วพบว่าพรรคคนขอปลดหนี้ได้มีการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินสนับสนุนฯ จึงถูกชะลอการเบิกจ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. 2556[33]

ปัจจุบันพรรคคนขอปลดหนี้ได้พ้นจากสถานะความเป็นพรรคการเมืองแล้ว เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ 1-2/2559 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2559 มีคำสั่งยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ตามมาตรา 93 ประกอบมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เนื่องจากไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2554 และรอบปี พ.ศ. 2555 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง[34]

3.6 สถานะความเป็นพรรคการเมืองของพรรคพลังชล

พรรคพลังชล จัดตั้งเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน 8 คน นายสนธยา คุณปลื้ม เป็นหัวหน้าพรรค และนายพันธุ์ศักดิ์ เกตุวัตถา เป็นเลขาธิการพรรค ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ เลขที่ 36/2 ถนนบางแสนล่าง ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20130 พรรคพลังชลมีสมาชิกที่ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ จำนวน 10,807 คน มีสาขาพรรค จำนวน 4 สาขา และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 7 คน [35]

ในระหว่างปี 2542–2550 ไม่ปรากฏข้อมูลการจัดสรรเงินสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง) เนื่องจากพรรคพลังชลได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 ต่อมาในปี พ.ศ. 2556

---

[33] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, “โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2556,”, 37.

[34] ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง, เรื่องการยุบพรรคคนขอปลดหนี้, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 133 ตอน 42 ง (วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2559).

[35] สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “ข้อมูลพรรคการเมือง,” *เอกสารภายในสำนักกิจการพรรคการเมือง* (วันที่ 31 ธันวาคม 2540 - วันที่ 15 ธันวาคม 2559).

พรรคพลังชลได้ยื่นแผนการดำเนินงานและแผนค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองประจำปีต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง) เพื่อขอรับการจัดสรรเงินสนับสนุนในวงเงิน 675,440 บาท และเงินสนับสนุนสมทบปีภาษี 2556 วงเงิน 1,035 บาท ซึ่งพรรคพลังชลได้รับการเบิกจ่ายเงินจัดสรรดังกล่าวแล้ว[36]

เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2561 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติแต่งตั้งนายสนธยา คุณปลื้ม หัวหน้าพรรคพลังชล เป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง และนายอิทธิพล คุณปลื้ม อดีตนายกเมืองพัทยา เป็นกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งจุดประสงค์ที่แต่งตั้งนายสนธยา คุณปลื้ม เป็นที่ปรึกษา เนื่องจากต้องการให้ช่วยดูแลโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) และเห็นว่านายสนธยา ได้อาสาเพื่อสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เพราะพื้นที่ของนายสนธยาเป็นจุดสำคัญอีอีซีที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการ[37] และนายสนธยามีคณะทำงานอยู่ในพื้นที่ จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีด้านการเมือง รวมทั้งสามารถช่วยประเมินสถานการณ์ทางการเมืองก่อนการเลือกตั้งอีกด้วย[38]

---

[36] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, “โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2556,”, 36-39.

[37]ครม+ตั้ง+ “สนธยา+คุณปลื้ม”นั่งที่ปรึกษาการเมือง, (ข่าว https://today.line.me/th/pc/article/ (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2561).

[38] ไทยรัฐออนไลน์, https://politics.kachon.com/268947 (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2561).

บทที่ 4
วิเคราะห์ปัญหาการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองขนาดเล็ก

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา และอุปสรรคจากการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็ก ซึ่งพรรคการเมืองขนาดเล็กที่ได้นำมาเป็นกรณีศึกษามีจำนวน 2 พรรค คือ พรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล โดยทำการศึกษาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และแนวทางในการแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว เพื่อมุ่งหวังว่าจะได้นำผลการศึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหาไปปรับปรุงกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง และระบบบริหารจัดการทางการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

4.1 การนำแนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองไปสู่การปฏิบัติ

การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองในประเทศไทยเป็นการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการปกครอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมืองด้วยการดูแล กำกับ และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ได้มีการศึกษาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมที่จะนำแนวความคิดการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐในต่างประเทศ[1] มาปฏิบัติในประเทศไทย อาทิ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 สหรัฐอเมริกา ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) การรับบริจาค คือ การที่ผู้สนับสนุนพรรคการเมืองให้เงินบริจาคกับพรรคการเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 วิธี ได้แก่

(1.1) พรรคการเมืองได้รับเงินสนับสนุนจากคณะกรรมการกิจการทางการเมือง (Political Act Committee - PAC) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง โดยจะมีการทำกิจกรรมระดมทุนจากสมาชิกเพื่อนำไปบริจาคให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งใน

---

[1] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, “โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2556,” (งานวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556), 24-27.

วาระต่าง ๆ ไม่ว่าจะสังกัดพรรคการเมืองใด โดยมุ่งหวังว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนที่เป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการนิติบัญญัติหลังจากผู้สมัครคนนั้นได้รับการเลือกตั้งแล้ว ทั้งนี้ คณะกรรมการกิจการทางการเมืองได้แก่ กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มธุรกิจการค้า หรือกลุ่มบุคคลอื่น ๆ

(1.2) พรรคการเมืองได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนสาธารณะซึ่งเป็นเงินที่มาจากการเสียภาษีของประชาชน โดยประชาชนสามารถระบุความต้องการของตนที่จะให้รัฐบาลนำเงินจำนวน 1 ดอลลาร์ จากเงินภาษีของตนไปสมทบเข้ากับกองทุนฯ เพื่อนำไปสนับสนุนพรรคการเมืองในการเลือกตั้งประธานาธิบดี ซึ่งกฎหมายเลือกตั้งของสหรัฐอเมริการะบุว่าผู้ที่สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีสามารถใช้เงินของตนเองได้โดยไม่จำกัดในการรณรงค์หาเสียงเพื่อให้ได้เป็นตัวแทนพรรค หรือใช้เงินบริจาคจากกองทุนสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งของรัฐบาลกลาง (Public Fund) ก็ได้โดยมีเงื่อนไขว่าผู้สมัครนั้นจะต้องได้รับเงินบริจาคจากเอกชนก่อน โดยจะต้องรวบรวมเงินบริจาคให้ได้อย่างน้อย 20 รัฐ โดยในแต่ละรัฐจะต้องได้รับเงินบริจาคอย่างน้อยรัฐละ 5,000 ดอลลาร์

(1.3) พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากบริษัทธุรกิจ ซึ่งจะต้องบริจาคไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์

(1.4) พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากสหภาพแรงงาน

(1.5) พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป

(2) การรับเงินสนับสนุนจากรัฐซึ่งแบ่งการสนับสนุนออกเป็น 2 ช่องทาง คือ

(2.1) การรับการสนับสนุนจากรัฐโดยอ้อม โดยกฎหมายอนุญาตให้ผู้เสียภาษีเงินได้ประจำปีนำจำนวนเงินที่ได้บริจาคให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมาเป็นค่าใช้จ่ายในการหักลดหย่อนภาษีได้

(2.2) การรับการสนับสนุนจากรัฐโดยตรง โดยรัฐนำเงินที่ประชาชนระบุให้นำเงิน 1 ดอลลาร์ ของตนมามอบให้เป็นค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี

4.1.2 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศอังกฤษ

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา รัฐบาลอังกฤษได้ให้เงินสนับสนุนกับพรรคการเมืองฝ่ายค้าน เพื่อนำมาใช้ในการหาข้อมูลเพื่อควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล โดยรัฐบาลจะให้เงินช่วยเหลือหรือที่เรียกว่า short money เป็นรายปี โดยมีเงื่อนไขว่าพรรคการเมืองที่จะได้รับเงินสนับสนุนดังกล่าวจะต้องเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้าน และในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาต้องมี ส.ส. ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป หรือมีเพียงคนเดียว แต่มีคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศไม่น้อยกว่า 150,000 คะแนน ทั้งนี้ รูปแบบการช่วยเหลือ ได้แก่

Ref. code: 25605903011160LXC

(1) การให้เงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่น ไม่ต้องชำระค่าไปรษณียากรโดยกระทรวงการคลังจะเป็นผู้จ่ายให้ ไม่ต้องเสียค่าห้องประชุมหรือสถานที่ประชุมของรัฐ ไม่ต้องเสียค่าเวลากระจายเสียงทางวิทยุกระจายเสียง โดยรัฐบาลจะเป็นผู้จัดสรรเวลาออกอากาศให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบให้เปล่าผ่านสถาน BBC และ IBA เป็นต้น

(2) ให้เงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมในสภาแก่พรรคการเมืองฝ่ายค้าน

4.1.3 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศเยอรมัน

กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายพรรคการเมืองของเยอรมัน กำหนดให้มีการระดมทุน เพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง กำหนดให้พรรคการเมืองต้องเปิดเผยทรัพย์สินและรายรับและรายจ่ายต่อสาธารณะ และกำหนดการระดมทุนเพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น

(1) สมาชิกสามัญของพรรคการเมืองต้องจ่ายเงินค่าบำรุงสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งมีแนวโน้มจะเก็บเพิ่มขึ้นทุกปี

(2) รัฐจะลดหย่อนภาษีให้แก่ประชาชนในกรณีที่บริจาคเงินให้พรรคการเมือง โดยเงินบริจาคและเงินค่าบำรุงพรรคสามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้ ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลได้

(3) พรรคการเมืองสามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินและขอสินเชื่อเพิ่มได้

(4) รัฐจะชดเชยค่าใช้จ่ายในการหาเสียงให้กับพรรคการเมือง โดยรัฐบาลจะเหมาจ่ายให้เป็นรายปี

(5) มีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมและตรวจสอบการรับและการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง โดยกำหนดให้พรรคการเมืองต้องยื่นรายการแสดงบัญชีรายได้รายปี ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบบัญชีแล้วโดยยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์ ภายในวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป และประธานสภาฯ จะส่งพิมพ์เผยแพร่เป็นทางการต่อไป

4.1.4 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศฝรั่งเศส

พรรคการเมืองของประเทศฝรั่งเศสจะได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลได้ 2 วิธี คือ

(1) การรับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลโดยทางอ้อมโดยจำกัดจำนวนเงินบริจาคโดยเอกชนแก่พรรคการเมือง แต่อนุญาตให้นำจำนวนเงินที่บริจาคนั้นมาคำนวณหักลดหย่อนในการประเมินภาษีเงินได้ประจำปี

(2) การรับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลโดยตรง โดยรัฐบาลจะทำการจัดสรรเงินสนับสนุนตามสัดส่วนของคะแนนเสียงที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับในการเลือกตั้งรอบแรก ซึ่งพรรคการเมืองที่จะได้เงินจะต้องส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 75 เขต และรัฐบาลจะจัดสรรเงินให้ตามสัดส่วนจำนวน ส.ส. รวมทั้งให้เงินชดเชยค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งให้กับพรรค

การเมือง ได้แก่ ช่วยเงินบางส่วนที่ผู้สมัครใช้จ่ายไปในการโฆษณาหาเสียงและเงินชดเชยเหมาจ่ายให้แก่ผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงในการเลือกตั้งรอบแรกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนเสียงทั้งหมด โดยจ่ายชดเชยให้ร้อยละ 10 ของวงเงินที่พึงใช้จ่ายได้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

4.1.5 แนวความคิดการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของประเทศญี่ปุ่น

พรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนพรรคการเมือง จะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) มีสมาชิกพรรคเป็น ส.ส. หรือสภาที่ปรึกษาอย่างน้อย 5 คน

(2) มีสมาชิกของพรรคอย่างน้อย 1 คน เป็น ส.ส. หรือเป็นสภาที่ปรึกษาและได้รับคะแนนเสียงในการเลือกตั้งระดับชาติอย่างน้อยร้อยละ 2 ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้าย หรือในการเลือกตั้งอื่น 2 ครั้งสุดท้าย

ทั้งนี้ พรรคการเมืองที่ประสงค์จะรับเงินสนับสนุนต้องร้องขอโดยจัดทำเป็นรายงานยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในวันที่ 15 นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ของทุกปี

ในกรณีที่มีการจัดการเลือกตั้ง พรรคที่ประสงค์จะขอรับเงินสนับสนุนจะต้องร้องขอ โดยทำเป็นรายงานภายใน 15 วัน นับจากวันถัดจากวันที่มีการเลือกตั้งหรือวันแรกของการดำรงตำแหน่งสมาชิกในสภาแล้วแต่ว่าวันใดมาถึงทีหลังโดยจำนวนเงินที่ให้แก่พรรคการเมืองจะคำนวณจากจำนวนประชากรทั้งประเทศคูณด้วย 250 เยน

ในการบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง สามารถทำได้ 2 วิธี คือ

(1) การบริจาคเงินส่วนตัว

(2) การบริจาคจากนิติบุคคล โดยกฎหมายกำหนดให้บริษัทจะบริจาคเงินแก่พรรคการเมืองเป็นจำนวนเท่าใดขึ้นอยู่กับเงินลงทุนหรือค่าใช้จ่ายตลอดทั้งปีของบริษัท แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 100 ล้านเยน

และกฎหมายของญี่ปุ่นห้ามไม่ให้รับเงินบริจาคในกรณีต่อไปนี้

(1) การห้ามรับเงินบริจาคจากต่างชาติ

(2) การห้ามบริจาคเงินหรือรับเงินบริจาคโดยไม่ปรากฏชื่อ

สรุป จากการที่ประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นได้มีแนวความคิดให้รัฐสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองนั้น เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ได้คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับระบบการเมืองของประเทศ จึงได้มีการกำหนดให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง เพื่อให้การทำงานของพรรคการเมืองเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนให้ได้มากที่สุด และลดปัญหาที่พรรคการเมืองใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของกลุ่มทุนที่ให้การสนับสนุนพรรคการเมืองของตน ซึ่งการกำหนดขอบเขตและที่มาของเงินสนับสนุนพรรคการเมืองนั้นต้องใช้เงื่อนเวลาในการพัฒนา ซึ่งยังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนและแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นเวลา

ช้านาน จึงมีความพยายามในการกำหนดหลักเกณฑ์ทางด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ตลอดจนประเด็นในเรื่องการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะตอบสนองต่อหลักการที่ว่าด้วยความโปร่งใสและว่าด้วยจริยธรรมทางการเมือง

ด้วยแนวความคิดและเจตนารมณ์ดังกล่าวข้างต้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 จึงได้กำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมือง ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการสนับสนุนทางการเงินและประโยชน์อย่างอื่นแก่พรรคเมือง และกำหนดให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง และการดำเนินการอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมือง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองและควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียน เพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยภารกิจดังกล่าวกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจึงมีเป้าหมายในการดำเนินงานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองมีความมั่นคง เข้มแข็ง และสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง และการดูแลกำกับตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง โดยคาดว่าการดำเนินงานของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมืองของไทยให้พัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมือง โดยที่พรรคการเมืองสามารถดำรงเจตนารมณ์และอุดมการณ์ทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พรรคการเมืองในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมือง มีบทบาทหน้าที่หลายประการ ได้แก่ การให้ความรู้ทางการเมืองกับประชาชน การเป็นศูนย์กลางทางการเมืองและเป็นช่องทางในการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน การสรรหาบุคคลเข้าสู่ระบบการเมือง การระดมสรรพกำลังทางการเมืองเพื่อสนับสนุนให้พรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาล การเป็นตัวกลางในการประสานประโยชน์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม การสร้างและพัฒนาผู้นำทางการเมือง รวมทั้งการกำหนดและนำเสนอนโยบายและทางเลือกให้กับประชาชน โดยพรรคการเมืองที่จะมีศักยภาพในการดำเนินการดังกล่าวได้จำเป็นต้องมีทรัพยากรหรืองบประมาณที่เพียงพอนอกเหนือไปจากการมีอุดมการณ์ทางการเมือง มีองค์การและการจัดตั้ง มีผู้นำพรรคที่มีภาวะผู้นำ และมีบุคลากรของพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามบทบาทต่าง ๆ ดังกล่าวของพรรคการเมือง ทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป และเอเชีย ต่างก็ประสบปัญหาเรื่องรายได้หรือการเงินของพรรคเช่นเดียวกัน

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไม่มีพรรคการเมืองใดสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ด้วยเงินอุดหนุนจากสมาชิกพรรคการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากส่วนต่าง ๆ ของสังคมด้วย นอกจากปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองแล้ว พรรคการเมืองต่าง ๆ ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับที่มาของเงินทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองด้วยเช่นกัน โดยแหล่งที่มาสำคัญของเงินช่วยเหลือพรรคการเมืองมาจาก กลุ่มอิทธิพล กลุ่มธุรกิจเอกชน กลุ่มกรรมกรผู้ใช้แรงงาน กลุ่มครอบครัวหรือเอกชนที่มั่งคั่ง รวมทั้งเงินช่วยเหลือพรรคการเมืองจากรัฐบาล[2]

จากการศึกษาแนวความคิดการสนับสนุนทางการเงินของพรรคการเมืองโดยรัฐ ผู้ศึกษาเห็นด้วยกับผลการศึกษาวิจัยของโครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเพื่อรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต[3] ที่ได้อ้างถึงการศึกษาปัจจัยด้านการเงินกับความมั่นคงของพรรคการเมืองของ รัตพงษ์ สอนสุภาพ (2546), Klein (1996), Mair (1998-1999) และ Stephens (2001) ที่พบว่า พรรคที่มีแหล่งเงินทุนที่หลากหลายและมีเงินใช้จ่ายอย่างเพียงพอจะทำให้พรรคมีการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ การศึกษาของ Cole (2002) และ Gunther, Montero, และ Linz (2002) พบว่า การที่พรรคการเมืองขาดเงินทุนที่มั่นคง จะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองชะงักงัน โดยเฉพาะการหาเสียงเลือกตั้งและการสรรหาสมาชิกที่มีคุณภาพเข้าสู่พรรคการเมือง พรรคการเมืองที่ไม่สามารถหาเงินทุนได้ จึงง่ายต่อการล่มสลาย การศึกษาดังกล่าวเป็นการยืนยันว่า พรรคการเมืองที่เข้มแข็งจำเป็นจะต้องมีฐานะทางการเงินที่เข้มแข็งด้วยเช่นกัน ในกรณีของประเทศไทยกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มทุนธุรกิจ สื่อมวลชน รวมทั้งสหภาพและองค์กรต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญทั้งในการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงินให้กับพรรคการเมือง หรือแม้แต่สร้างความแตกแยกและอ่อนแอให้กับพรรคการเมืองของไทยเช่นเดียวกัน พรรคการเมืองไทยในอดีตถูกครอบงำโดยกลุ่มข้าราชการทหาร โดยมีกลุ่มพ่อค้านายทุนคอยสนับสนุนด้านการเงิน ทำให้นโยบายต่าง ๆ เอื้อต่อธุรกิจของคนกลุ่มเหล่านี้ รวมทั้งเป็นการรักษาไว้ซึ่งอำนาจทางการเมืองและการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและหัวคะแนนต่าง ๆ เพื่อช่วยขยายฐานเสียงของพรรค และเมื่อพรรคได้เป็นรัฐบาลก็จะตอบแทนกลุ่มเหล่านี้ด้วยการให้สัมปทานต่าง ๆ อันนำไปสู่การคอรัปชั่นได้ ในขณะที่พรรคที่มีเงินทุนน้อย โอกาสในการชนะการเลือกตั้งก็น้อยตามไปด้วย เพราะนอกจากจะพ่ายแพ้ต่อกลยุทธ์การหาเสียงของพรรคใหญ่แล้วยังขาดเงินทุนในการสรรหาหรือรักษาคนดีเข้ามาสู่พรรค ส่งผลให้โอกาสที่พรรคการเมืองจะหมดบทบาททางการเมืองก็มีสูง และอาจนำไปสู่การยุบหรือรวมตัวกับพรรคใหญ่ได้ในที่สุด

---

[2] เรื่องเดียวกัน, 24

[3] เรื่องเดียวกัน, 24-27.

ประเทศไทยได้เกิดแนวความคิดสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง และมีความพยายามมาโดยตลอด แต่ก็มีหลักเกณฑ์และมาตรการต่าง ๆ ในการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน โดยเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ส.ส. พรรคกิจสังคม ได้ร่วมยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524 ขึ้น ซึ่งเป็นความพยายามเพื่อที่จะให้มีเงินสนับสนุนพรรคการเมือง แต่ก็มิได้รับความสนใจเท่าที่ควร และถูกยกเลิกโดยการรัฐประหารของ ร.ส.ช. เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2534 ต่อมาแนวความคิดดังกล่าวก็ได้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนภายใต้กระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง ซึ่งแนวทางดังกล่าวก็ได้ถูกนำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ซึ่งได้บัญญัติสาระสำคัญของการสนับสนุนทางการเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่พรรคการเมือง วงเงินค่าใช้จ่ายของพรรคและเงินบริจาคของพรรค รวมทั้งให้มีการตรวจสอบและเปิดเผยที่มารายได้รายจ่าย รวมทั้งจัดทำบัญชีแสดงรายรับและรายจ่ายของพรรคประกาศให้สาธารณชนทราบ ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ขึ้นมา [4]

ดังนั้น การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองในประเทศไทยจึงเป็นการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการปกครอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมืองด้วยการดูแล กำกับ และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองมีความมั่นคง เข้มแข็ง สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถดำรงเจตนารมณ์และอุดมการณ์ทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยเจตนารมณ์ดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 328 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 74 บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรการและการควบคุมการสนับสนุนทางการเงินโดยรัฐ การใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง และมาตรา 73 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน บัญญัติให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมืองและการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมือง โดยผ่านการควบคุมของ

---

[4] คณะผู้วิจัย, “โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2552,” (งานวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552), 72-73.

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งได้เริ่มดำเนินการจัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมืองในปี 2542-2556

4.2 หลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

ในระหว่าง พ.ศ. 2551 ถึงปัจจุบัน หลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ได้แบ่งออก 3 ส่วน โดยสรุปดังนี้

(1) การสนับสนุนเงินเป็นรายปีตามแผนการดำเนินงานของพรรคการเมืองประจำปีตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 โดยจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งหลังสุด และต้องได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อหรือแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.5 ของคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบใดแบบหนึ่งทั้งหมด

หลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เป็นการจัดสรรเงินสนับสนุนพรรคการเมืองเป็นรายปีตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองประจำปี คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะดำเนินการจัดสรรเงินตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา 75 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ดังนี้

หลักเกณฑ์ที่ 1 จัดสรรตามจำนวนคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด **ร้อยละ 40**

หลักเกณฑ์ที่ 2 จัดสรรตามจำนวนคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด **ร้อยละ 40** ของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร

หลักเกณฑ์ที่ 3 จัดสรรตามจำนวนสาขาพรรคการเมืองซึ่งมีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ร้อยละ 10 ของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร

หลักเกณฑ์ที่ 4 จัดสรรตามจำนวนสมาชิกซึ่งชำระค่าบำรุงรายปี **ร้อยละ 10** ของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร

(2) การสนับสนุนเงินสมทบการบริจาคโดยแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ตามมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 โดยจัดสรรเงินสนับสนุนสมทบแก่พรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคโดยแสดงเจตนา

ในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ร้อยละ 5 ของจำนวนเงินบริจาคทั้งหมดที่ได้รับจากการแสดงเจตนารวมกัน

(3) การจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่พรรคการเมือง ตามมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดให้พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากร ค่าโทรศัพท์ หรือค่าโทรคมนาคมอื่น ๆ การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ของพรรคการเมือง ค่าเช่าสำนักงานพรรคการเมือง หรือสาขาพรรคการเมือง ค่าสาธารณูปโภค ค่าเช่าสถานที่จัดประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือจัดประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมือง หรือเพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง และการอื่นเพื่อให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจการทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร

4.3 ข้อมูลการจัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลสรุปการจัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องและหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุนให้กับพรรคการเมือง	**ปีงบประมาณที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุน**	**งบประมาณที่พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับอนุมัติ (บาท)**	**งบประมาณที่พรรคพลังชลได้รับอนุมัติ (บาท)**
<u>**รธน. 2540 และ พรป. พรรคการเมือง 2541**</u> 1. เป็นการสนับสนุนตามแผนงานและโครงการ และ 2. การสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค	2542	3,916,330.77	-
	2543	7,951,750	-
	2544	8,603,374.99	-
	2545	6,787,925.52	-
	2546	7,770,811.57	-
	2547	6,995,400	-
	2548	9,942,900	-
	2549	16,306,300	-
	2550	-	-
<u>**รธน. 2550 และ พรป.**</u>	2551	**-**	**-**

Ref. code: 25605903011160LXC

กฎหมายที่เกี่ยวข้องและหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุนให้กับพรรคการเมือง	ปีงบประมาณที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุน	งบประมาณที่พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับอนุมัติ (บาท)	งบประมาณที่พรรคพลังชลได้รับอนุมัติ (บาท)
พรรคการเมือง 2550 - หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 75			
	2552	-	-
	2553	-	-
	2554	-	-
	2555	-	-
	2556	-	-
- หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 76	2551	-	-
	2552	-	-
	2553	-	-
	2554	-	-
	2555	-	-
	2556	-	1,035
- หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุนตามมาตรา 81	2551	175,000	-
	2552	250,000	-
	2553	376,160	-
	2554	704,000	-
	2555	674,000	659,280
	2556	703,920	675,440

ที่มา: ผู้วิจัย, รวบรวมข้อมูลจาก, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และข้อมูลพรรคการเมือง,” (รายงาน, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง).

หมายเหตุ : 1. ในระหว่างปี 2549 – 2550 คปค. ได้มีคำสั่งให้พรรคการเมืองระงับการทำกิจกรรมทางการเมืองชั่วคราว

2. พรรคพลังชล ได้รับรองการจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลการมีจำนวน ส.ส., สมาชิกพรรค และสาขาพรรค ของพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน

	พรรคคนขอปลดหนี้			**พรรคพลังชล**		
	ส.ส.	**สมาชิก**	**สาขา**	**ส.ส.**	**สมาชิก**	**สาขา**
2542	-	18	19	-	-	-
2543	-	18	19	-	-	-
2544	-	413,873	200	-	-	-
2545	-	502,515	219	-	-	-
2546	-	516,972	228	-	-	-
2547	-	535,989	221	-	-	-
2548	-	536,987	229	-	-	-
2549	-	870,652	233	-	-	-
2550	-	700,836	202	-	-	-
2551	-	326,521	13	-	-	-
2552	-	326,331	8	-	-	-
2553	-	326,491	5	-	-	-
2554	-	326,969	5	7	334	-
2555	-	326,905	1	7	7,945	4
2556	-	326,788	1	-	10,782	4
2557	-	326,782	1	-	10,811	4
2558	-	326,755	1	-	10,807	4
2559	-	-	-	-	10,807	4
2560	-	-	-	-	10,807	4

ที่มา: ผู้วิจัย, รวบรวมข้อมูลจาก, “รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และข้อมูลพรรคการเมือง,” (รายงาน, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง).

หมายเหตุ : 1. พรรคพลังชล ได้รับรองการจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554

2. ในระหว่างปี 2549–2550 คปค. ได้มีคำสั่งให้พรรคการเมืองระงับการทำกิจกรรมทางการเมืองชั่วคราว

3. ในระหว่างปี 2556–ปัจจุบัน ได้เกิดวิกฤตทางการเมือง และ คสช. ได้ประกาศห้ามพรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

4. เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2559 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ตามมาตรา 93 ประกอบมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เนื่องจากไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2554 และรอบปี พ.ศ. 2555 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

4.4 ผลการศึกษา

4.4.1 ปัญหาการจัดสรรเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง

การเงินของพรรคการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการดำรงอยู่และความต่อเนื่องในการดำเนินกิจการทางการเมือง เพราะพรรคการเมืองจะต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคอยู่เสมอ พรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องมีเงินทุนในการบริหารจัดการ ซึ่งแนวความคิดการให้พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐจะเป็นที่ยอมรับและมีการนำไปปฏิบัติใช้กันอย่างกว้างขวางภายใต้แนวคิดนี้ รัฐจะต้องเข้าไปช่วยจัดระเบียบทางการเงินให้กับพรรคการเมืองโดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการปกครอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง และการดูแลกำกับตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งและเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน มิใช่เป็นพรรคการเมืองที่กลุ่มอิทธิพลทางการเงินมาครอบงำในการกำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมือง ซึ่งย่อมจะเป็นอันตรายสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนพรรคการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นเงินที่มาจากเงินภาษีอากรของประชาชนจะต้องครอบคลุมถึงหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานที่จะพัฒนาให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่และพรรคการเมืองขนาดเล็กได้รับโอกาสรับการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนอย่างเป็นธรรม กล่าวคือ พรรคการเมืองขนาดใหญ่สามารถทำหน้าที่ทางการเมืองของตนโดยไม่ถูกครอบงำจากกลุ่มทุนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะส่วนพรรคการเมืองขนาดเล็กก็มีโอกาสสร้างความเข้มแข็งจนสามารถเป็นพรรคขนาดใหญ่หรือมีโอกาสเป็นรัฐบาลได้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพรรคการเมืองไทยก็คือยังขาดความเป็นอิสระที่มีเงินทุนเป็นของตัวเอง ทำให้ต้องพึ่งพิงแหล่งเงินทุนอื่น ไม่ว่าจากบุคคลในพรรคที่มีฐานะหรือกลุ่มคนภายนอกที่พร้อมให้การสนับสนุน เพราะพรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่จะจัดตั้งขึ้นมาจากบุคคลที่มีอำนาจทางการเมือง หรือมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น พรรคพลังชล เป็นพรรคการเมืองในประเทศไทยที่ก่อตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2554 นำโดยนายสนธยา คุณปลื้ม อดีตรัฐมนตรี และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี (ส.ส. ชลบุรี) หลายสมัย พร้อมด้วยอดีต ส.ส. กลุ่มชลบุรี ซึ่งแต่เดิมสมาชิกในกลุ่มชลบุรี สังกัดพรรคภูมิใจไทย ดังนั้น ฐานการเงินและฐานอำนาจของพรรคการเมืองไทยจึงขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลเป็นสำคัญ เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มดังกล่าวไม่สามารถแยกจากกันได้ การตอบแทนผลประโยชน์ต่อกันก็หลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นหรือการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่ไม่โปร่งใสจึงเป็นสิ่งที่ตามมา ดังนั้น จึงทำให้ภาพพจน์พรรคการเมือง

ในสายตาประชาชนตกต่ำและเป็นอุปสรรคที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการสนับสนุนเงินให้กับพรรคการเมือง

4.4.2 ผลจากการจัดสรรเงินสนับสนุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

(1) การจัดสรรเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นรายปีตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 จะเห็นได้ว่าให้ความสำคัญในการสนับสนุนจำนวนคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุดและจำนวนคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุดเพิ่มมากขึ้น และได้ลดความสำคัญในการสนับสนุนเรื่องจำนวนสาขาพรรคการเมืองและจำนวนสมาชิกซึ่งชำระค่าบำรุงรายปีลง

(2) กรณีการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เห็นว่าพรรคการเมืองที่ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ควรให้การสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง อาทิ พรรคคนขอปลดหนี้ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองขนาดเล็กและเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งมานานแต่ไม่เคยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่พรรคคนขอปลดหนี้ก็ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองทุกปี เมื่อพรรคคนขอปลดหนี้ไม่สามารถมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่ควรให้การสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองอีกต่อไป เนื่องจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องทำกิจกรรมและปฏิบัติตามที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองด้วย

(3) การที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้ให้ความสำคัญเรื่องสาขาพรรคและสมาชิกพรรคน้อยลง พรรคคนขอปลดหนี้ซึ่งเป็นพรรคการเมืองขนาดเล็กแต่มีจำนวนสาขาพรรคและสมาชิกพรรคจำนวนมาก ส่งผลให้พรรคคนขอปลดหนี้ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองลดลง ทำให้พรรคคนขอปลดหนี้ไม่มีงบประมาณไปบริหารจัดการภายในสาขาพรรคที่มีจำนวนมาก (ปี 2550 จำนวน 202 สาขา) และการที่พรรคคนขอปลดหนี้ซึ่งเดิมมีการจัดตั้งสาขาพรรคเป็นจำนวนมากนั้น ก็เพื่อให้พรรคผ่านหลักเกณฑ์และวิธีการขอรับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ซึ่งพรรคคนขอปลดหนี้ก็ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองทุกปี และเป็นเงินจำนวนมากต่อมาภายหลังจากที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มีผลใช้บังคับพรรคคนขอปลดหนี้จึงแจ้งยุบสาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่งผลให้มีสาขาพรรคคงเหลือเพียง 1 สาขา เท่านั้น

Ref. code: 25605903011160LXC

และเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2559 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ตามมาตรา 93 ประกอบมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เนื่องจากไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2554 และรอบปี พ.ศ. 2555 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

จากกรณีดังกล่าวผู้ศึกษามีความเห็นว่าหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้ลดความสำคัญในเรื่องจำนวนสาขาพรรคการเมืองลงนั้นจึงส่งผลดีต่องบประมาณแผ่นดิน เนื่องจากเห็นว่าพรรคคนขอปลดหนี้นั้นเป็นพรรคการเมืองเก่าแก่ เนื่องจากได้รับการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 แต่พรรคคนขอปลดหนี้ก็ไม่เคยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามาบริหารประเทศแต่อย่างใด ส่วนคณะกรรมการบริหารพรรคคนขอปลดหนี้ก็ไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการบริหารพรรคการเมืองให้เข้มแข็งได้ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของพรรค รวมทั้งขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาพรรคการเมือง เพราะหวังพึ่งพาเงินจากรัฐเท่านั้น

ส่วนพรรคพลังชล ซึ่งเป็นพรรคการเมืองขนาดเล็ก ได้รับการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งในปีเดียวกันนั้นก็มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ผลปรากฏว่าพรรคพลังชล มีสมาชิกพรรคได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 7 คน ต่อมาเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2561 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติแต่งตั้งนายสนธยา คุณปลื้ม หัวหน้าพรรคพลังชล เป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง และนายอิทธิพล คุณปลื้ม อดีตนายกเมืองพัทยา เป็นกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งจุดประสงค์ที่แต่งตั้งนายสนธยา คุณปลื้ม เป็นที่ปรึกษา เนื่องจากต้องการให้ช่วยดูแลโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) และเห็นว่า นายสนธยา ได้อาสาเพื่อสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ เพราะพื้นที่ของนายสนธยาเป็นจุดสำคัญของอีอีซีที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการ ประกอบกับนายสนธยามีคณะทำงานอยู่ในพื้นที่ จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีด้านการเมือง รวมทั้งสามารถช่วยประเมินสถานการณ์ทางการเมืองก่อนการเลือกตั้งอีกด้วย

การที่พรรคการเมืองขนาดเล็กทั้งสองพรรคดังกล่าวมีศักยภาพแตกต่างกัน เนื่องจากเห็นว่าพรรคคนขอปลดหนี้ เป็นพรรคการเมืองขนาดเล็กที่มีการดำเนินกิจการของพรรคโดยใช้เงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นหลัก ซึ่งมิได้หาเงินสนับสนุนจากภายนอก จึงทำให้พรรคไม่มีการพึ่งพาตนเอง ไม่มีความกระตือรือร้น ขาดความเข้มแข็ง จึงส่งผลให้พรรคคงอยู่เป็นสถาบันทางการเมืองได้ยาก เนื่องจากในที่สุดแล้วพรรคคนขอปลดหนี้ก็ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2559 เนื่องจากไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2554 และรอบปี พ.ศ. 2555 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

ส่วนพรรคพลังชล ซึ่งเป็นพรรคการเมืองขนาดเล็กที่มีฐานอำนาจเดิมที่มีชื่อเสียงภายในพื้นที่อยู่แล้ว รวมทั้งมีฐานเงินด้วย จึงส่งผลให้พรรคมีความเข้มแข็งและมีโอกาสพัฒนาไปเป็นพรรคในรัฐบาลต่อไป

จากการทำวิจัยภาคสนามโดยทำการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเงินสนับสนุนพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็ก มีใจความสรุปได้ดังนี้

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการพรรคการเมือง และนายกิตติพล พยัคฆเดชาพัน ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ให้ความเห็นไปในแนวทางเดียวกันโดยสรุปว่า การบัญญัติแนวความคิดในการให้รัฐให้การสนับสนุนแก่พรรคการเมืองไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เป็นแนวความคิดที่เหมาะสมกับสภาพของพรรคการเมืองไทย เนื่องจากเห็นว่า ต้องการให้พรรคการเมืองเป็นพรรคของประชาชน มีความโปร่งใสทางการเงินเกี่ยวกับการดำเนินกิจการพรรคการเมือง สามารถตรวจสอบได้ และที่สำคัญคือเพื่อลดบทบาทของนายทุน ประกอบกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และ พ.ศ. 2550 มีการจัดสรรเงินสนับสนุนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติเพื่อให้พรรคการเมืองทุกพรรคมีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ถ้าหากพรรคการเมืองมีตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งใน 4 ตัวแปร (คุณสมบัติที่เข้ากับหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง) พรรคการเมืองนั้นก็จะสามารถได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนฯ ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องนำคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งมาเป็นเกณฑ์การจัดสรรเงินจากกองทุนฯ ถ้าหากพรรคการเมืองใดได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้งน้อยกว่าร้อยละ 0.5 ก็ต้องไปขอรับการจัดสรรเงินสนับสนุนในอีกหลักเกณฑ์หนึ่ง เป็นต้น

จากการศึกษาจึงสรุปได้ว่า ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยจากโครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินการในการใช้จ่ายงบประมาณของพรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งก็มีพรรคคนขอปลดหนี้ และพรรคพลังชล รวมอยู่ในกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ด้วย การวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงการดำเนินงานของพรรคการเมืองตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 75, 76 และ 81 ซึ่งผลจากการวิจัยในภาพรวมพบว่าการดำเนินงานของพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนตามมาตรา 75, 76 และ 81 ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และยังไม่สามารถชี้ชัดได้อย่างชัดเจนจนมีผลต่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมือง

Ref. code: 25605903011160LXC

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

สิ่งที่ได้จากการศึกษาถึงการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองขนาดเล็ก โดยศึกษาถึงสภาพปัญหาในเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุน รวมถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองขนาดเล็ก ทำให้ทราบว่าการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองมีที่มาจากแนวความคิดที่เพื่อต้องการให้พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐซึ่งแนวความคิดนี้ก็จะเป็นที่ยอมรับและมีการนำไปปฏิบัติใช้กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งภายใต้แนวคิดนี้ รัฐจะต้องเข้าไปช่วยจัดระเบียบทางการเงินให้กับพรรคการเมืองโดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการปกครอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง และการดูแลกำกับตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งและเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน มิใช่เป็นพรรคการเมืองที่กลุ่มอิทธิพลทางการเงินมาครอบงำในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมือง ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนพรรคการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะต้องครอบคลุมถึงเกณฑ์มาตรฐานที่จะพัฒนาให้พรรคการเมืองขนาดเล็กได้รับโอกาสรับการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนอย่างเป็นธรรม กล่าวคือ พรรคการเมืองขนาดใหญ่สามารถทำหน้าที่ทางการเมืองโดยไม่ถูกครอบงำจากกลุ่มทุนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนพรรคการเมืองขนาดเล็กก็มีโอกาสสร้างความเข้มแข็งจนสามารถเป็นพรรคขนาดใหญ่หรือมีโอกาสเป็นรัฐบาลได้

นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2542 ถึงปี พ.ศ. 2556 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล รวมเป็นเงิน 3,274.4 ล้านบาท และได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้กับพรรคการเมืองไปแล้ว 84 พรรคการเมือง รวมเป็นเงิน 2,627 ล้านบาท

การสนับสนุนพรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ระหว่าง พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2550 แบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2550 เป็นการสนับสนุนเกี่ยวกับการสนับสนุนตามแผนงานและโครงการของพรรคการเมืองในแต่ละปี ตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมืองเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมือง ตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

จากการศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนแก่พรรคการเมืองของประเทศไทย ซึ่งได้มีการเริ่มให้การสนับสนุนจนถึงปัจจุบัน คือ หลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ทำให้ทราบว่าหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนแก่พรรคการเมือง ยังไม่อาจบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่ก่อให้เกิดปัญหาและมีช่องทางให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาโดยมิได้มีเจตนาที่จะดำเนินกิจการทางการเมืองอย่างแท้จริงแสวงหาผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการใช้จ่ายเงินผิดวัตถุประสงค์อันเกิดจากวิธีการให้เงินสนับสนุน ปัญหาสมาชิกซ้ำซ้อน ปัญหาการจัดตั้งสาขาพรรคขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่สาขาพรรคเหล่านั้นก็มิได้ดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมืองหรือประชาชน แต่จากการใช้หลักเกณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของพรรคการเมืองที่จะมีสิทธิได้รับเงินสนับสนุน กลับก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติให้แก่พรรคการเมืองขนาดเล็กที่มีอุดมการณ์ (ยกเว้นกรณีพรรคคนขอปลดหนี้) เช่น การจัดตั้งสาขาพรรคให้ครบ 4 ภาค ต้องมีสมาชิก 5,000 คนขึ้นไปภายใน 180 วัน ส่งผลให้การดำรงอยู่ของพรรคการเมืองขนาดเล็กเป็นไปด้วยความยากลำบาก

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐบรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงมีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข ดังนี้

5.2.1 รัฐควรให้การสนับสนุนเงินแก่พรรคการเมืองต่อไป เพราะวัตถุประสงค์หลักของการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองก็เพื่อให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจการของพรรคได้ โดยไม่ต้องพึ่งพากลุ่มนายทุน หรือกลุ่มผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ ภายใต้เงื่อนไขที่มีความโปร่งใสในรายรับ รายจ่ายของพรรคการเมือง และมีการควบคุมการใช้จ่ายเงินในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นการแข่งขันทางด้านนโยบาย มิใช่การแข่งขันกันซื้อเสียงอันจะทำให้การใช้จ่ายของพรรคในส่วนนี้อยู่ในขอบเขต และการให้เงินสนับสนุนจากรัฐแก่พรรคการเมืองจะช่วยให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจการของสาขาพรรคได้

5.2.2 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองควรปรับการจัดสรรเงินสนับสนุนสาขาพรรคการเมืองและสมาชิกให้มีความเหมาะสมกับพรรคการเมืองขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดการพัฒนาพรรคการเมืองในระดับท้องถิ่น และเพื่อให้เกิดการพัฒนาพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

Ref. code: 25605903011160LXC

จึงควรจัดสรรเงินให้แก่พรรคการเมืองที่มีความตั้งใจในการทำกิจกรรมทางการเมือง ร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงค่าใช้จ่ายในสำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาพรรคการเมือง

5.2.3 พรรคการเมืองที่ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เห็นว่าไม่ควรให้การสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เนื่องจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินกิจกรรมและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

5.2.4 การที่พรรคการเมืองจะพัฒนาและดำรงอยู่ได้นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงินที่ขอรับการสนับสนุนเพียงอย่างเดียว แต่หลักสำคัญขึ้นอยู่กับคนที่เข้าไปดำเนินกิจการทางการเมืองหรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่ามีศักยภาพหรือไม่ ดังนั้น การที่พรรคการเมืองจะดำเนินการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพได้นั้นต้องมีองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น พรรคการเมืองต้องมีจิตสำนึกในการดำเนินกิจการทางการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การใช้จ่ายเงินมีประสิทฺธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้

5.2.5 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ควรมีวิธีการตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองโดยการส่งเจ้าหน้าที่ไปสังเกตการณ์ยังสถานที่ที่ระบุว่าจะมีการดำเนินโครงการ เช่น ควรให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางไปสังเกตการณ์ โดยไม่ต้องแจ้งพรรคการเมืองให้ทราบล่วงหน้า เพื่อป้องกันการทุจริตของพรรคการเมือง เนื่องจากเห็นว่าพรรคการเมืองอาจมีการปลอมแปลงเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่เป็นเท็จ เพื่อเป็นเอกสารประกอบการขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง รวมทั้งเพื่อให้การจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. "โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2556." งานวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556.

สติธร ธนานิธิโชติ. *"พรรคการเมือง" ในรัฐธรรมนูญกลางแปลง: แนวทางการปฏิรูปเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย*, บรรณาธิการโดย ถวิลวดี บุรีกุล และสติธร ธนานิธิโชติ. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. "คู่มือการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองประจำปี 2554 เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง." รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง วันที่ 2 กรกฎาคม 2553.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. "คู่มือการจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองประจำปี 2557 เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง." รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, วันที่ 15 กรกฎาคม 2556.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2544." รายงาน, คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2544.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. "รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2551." รายงาน, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2551.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. "รายงานผลการปฏิบัติงานของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2558-2559." รายงาน, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2559.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. "ข้อมูลพรรคการเมือง." *เอกสารภายในสำนักกิจการพรรคการเมือง* (วันที่ 31 ธันวาคม 2540 - วันที่ 15 ธันวาคม 2559).

สถาบันพระปกเกล้า. "โครงการวิจัยประเมินผลการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2549. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์, สถาบันพระปกเกล้า, 2550.

คณะผู้วิจัย. “โครงการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2552.” งานวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552.

บทความวารสาร

มนตรี เจนวิทย์การ. “พรรคการเมืองขนาดเล็กในการเมืองและการเลือกตั้งของไทย: บทวิเคราะห์ในเบื้องต้น.” *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2548): 23-38.

วิทยานิพนธ์

เกษสุดา ภูสะพาน. “การพัฒนาระบบพรรคการเมืองของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการให้เงินอุดหนุนแก่พรรคการเมือง.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

วรพจน์ บุญพร. “การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ: ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2548.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ครม+ตั้ง+ “สนธยา+คุณปลื้ม”นั่งที่ปรึกษาการเมือง. ข่าว https://today.line.me/th/pc/article/ (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2561).

ไทยรัฐออนไลน์. https://politics.kachon.com/268947 (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2561).

“รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2549.” https://th.wikipedia.org/wiki/ (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2561) .

Ref. code: 25605903011160LXC

พระราชบัญญัติ

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง. เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2554. ข้อ 9, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 128 ตอนพิเศษ 71 ก (วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2554).

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ. เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป, *ราชกิจจานุเบกษา* ฉบับที่ 57/2557 เล่มที่ 131 ตอนพิเศษ 105 ง (วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2557).

ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง. เรื่อง การยุบพรรคคนขอปลดหนี้, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 133 ตอน 42 ง (วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2559).

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550. มาตรา 77, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 124 ตอนที่ 64 ก (วันที่ 7 ตุลาคม พุทธศักราช 2550).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวสมปอง บุณวีระกูล
วัดเดือนปีเกิด	6 มิถุนายน 2513
ตำแหน่งงาน	พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ทุนการศึกษา	ทุนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง “โครงการอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 45” คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์)

Ref. code: 25605903011160LXC